ISSN 1648-5874

ŠVIETIMO NAUJIENOS

INFORMACINIS LEIDINYS

BALANDIS

2015'4/348

Kalba – tiltas į žmogų

Dariaus Kučio nuotraukos

Apie gestų kalbos vertėjų rengimą ir gestų kalbos vertėjo konkurso nugalėtoją Inesą Juknevičiūtę rašysime gegužės numeryje

...o pasaka tikiu! Pagerbti knygų vaikams kūrėjai

3

Renatos Česnavičienės nuotr.

Švietimo ir mokslo ministerijos Vaikų literatūros premijos laureatės Kristina Gudonytė ir Alma Valantinienė

...o pasaka tikiu! Pagerbti knygų vaikams kūrėjai 3

„Geras teoretikas – geras praktikas“ 4

„Ta diena, tarsi ryški linija, nubrėžta neregimame likimo žemėlapyje, kiekvieną Metų mokytoją turbūt vertė susimąstyti, kur žengti rytoj, į kurią naują gyvenimo aukštumą kopti...“

Nuo Belgijos iki Rusijos, arba Kur Europoje vaikai mokosi lietuviškai? 6

„Užsienio valstybėse esančios lietuviškos mokyklos turi jausti, turi žinoti, kad jos – ne vienos, kad jos yra mūsų.“

Auginame lituanistinę mokyklą 8

Diskusija „Tyčiotis negalima padėti. Kur rašome kablelį?“ 12

„Mokykloje turime pastebėti nepritampančius vaikus ir aiškintis to priežastis...“

Galvokite apie problemą kaip apie galimybę 14

Mykolo Kleopo Oginskio metams

Asmenybė, verta pasaulio dėmesio 9

Miednievicų Švenčiausiosios Mergelės Marijos Užgimimo šventės bažnyčios monstrancija – auksakalystės meno šedevras. Jį bažnyčiai padovanojo Andrius Ignotas Oginskis, Mykolo Kleopo Oginskio tėvas, kadaise čia susituokęs su Paulina Šembek.

Nauja kilnojamoji paroda mokykloms 17

Paroda „Išsigelbėjęs Lietuvos žydų vaikas pasakoja apie Šoa“

Mokinių piešiniuose atgimė Lietuvos istorija 18

Papildytos realybės technologija edukacijos tarnyboje 16

Elektrinės turbinos papildytos realybės vaizdas

Ką manote apie „Joną ir Gretą“? 19

...o pasaka tikiu!

Pagerbti knygų vaikams kūrėjai

Renatos Česnavičienės nuotr.

„Pasauliu netikiu, o Pasaka tikiu“, – rašė vienas reikšmingiausių lietuvių poetų Henrikas Radauskas. Balandžio 2-oji – Hanso Kristiano Anderseno gimimo ir Tarptautinė vaikų knygos diena. Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos (IBBY) Lietuvos skyriaus iniciatyva ši diena Lietuvoje švęsta jau 23 kartą ir ta proga Juozo Miltinio dramos teatre buvo apdovanoti geriausi 2014 m. kūrėjai vaikams. Įstabu tai, kad įvertinami ne tik rašytojai, bet ir dailininkai, vertėjai, žurnalistai.

Šventę pradėjo Panevėžio muzikos mokyklos šeštokai Kornelija Sakalauskaitė, Paulius Sakalauskas, Benas Simanavičius ir Matas Vertelka, atlikę specialią programą. Po jos IBBY Lietuvos skyriaus valdybos pirmininkas, literatūros tyrinėtojas, dėstytojas Kęstutis Urba perskaitė ištrauką apie nepagydomą skaitymo ligą iš rašytojo Romualdo Granausko paskutinės knygos „Trečias gyvenimas“.

Panevėžio miesto meras Vitalijus Satkevičius kreipėsi į susirinkusius vaikus prisipažindamas, kad sveikai jiems pavydi, nes suaugusiam žmogui vaikystė atrodo kaip malonus sapnas. Meras padėkojo šventės organizatoriams – Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos direktorei Rimai Maselytei, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų literatūros centro direktorei Aldonai Augustaitienei ir K. Urbai.

Ceremoniją vedęs K. Urba paskelbė devynių nominacijų laureatus. Vienas iš jų, režisierius Antanas Gluskinas, pats negalėjęs dalyvauti, perdavė linkėjimus, kad lentynos nestovėtų tuščios namuose, kuriuose gyvena vaikai, ir nepavargti kurti.

ŠMM PREMIJOS – K. GUDONYTEI IR A. VALANTINIENEI

Pasveikinus IBBY Lietuvos skyriaus premijų laureatus, buvo įteiktos LR švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) įsteigtos Vaikų literatūros premijos. Švietimo ir mokslo viceministrė Genoveita Krasauskienė apdovanojo dailininkę, režisierę, rašytoją Kristiną Gudonytę už talentingą kūrybą vaikams, už įtaigų intelektualinį ir psichologinį kūrinį bei jautrumą gimtajai kalbai ir žurnalistę Almą Valantinienę už didžiulius nuopelnus populiarinant vaikams skirtą kūrybą.

Viceministrė pasidžiaugė, kad gyvenant technologijų amžiuje ir nuolat skubant daugelis žmonių knygą tebelaiko vertybe. „Suaugusieji turi vaikus išmokyti pamilti knygą, skaitymą. Dėkoju laureatėms ir visiems kūrėjams už tai, kad leidžiate vaikams pažinti kitokį pasaulį ir būti kitokiems: geriems, subtiliems, mylintiems ir mylimiems“, – kalbėjo G. Krasauskienė.

„Kai man pranešė, kad gavau šią premiją, nepatikėjau. Pagalvojau, kad visą gyvenimą kuriu filmus, spektaklius, rašau knygas paaugliams, vaikams. Tarsi tiems, į kuriuos ne visada rimtai žiūrima. Ir staiga rimti suaugę žmonės, tokie, kaip Jūs (parodo į viceministrę – aut. past.), pasakote žodžius, kokių gyvenime nesu girdėjusi... Esu labai susijaudinusi, juolab stovėdama J. Miltinio teatro scenoje. Noriu pasveikinti tuos, kurie kuria vaikams, rašo apie juos ir jiems, su H. K. Anderseno gimtadieniu. Esate šventi žmonės, nes investuojate į ateitį, kad ir kaip banaliai tai skambėtų“, – sveikino rašytoja K. Gudonytė.

„Prieš tiesioginį eterį nesijaudinu taip, kaip šiandien. Norėčiau padėkoti ŠMM komisijai, kad atkreipė dėmesį į sunkų žurnalistės darbą. Tai – mūsų veiklos pripažinimas. Taip pat labai ačiū VšĮ „Meno bangos“, kuri pasiūlė mane šiai nominacijai. Dėkoju mūsų talentingiausiems rašytojams, vertėjams, bibliotekininkams, dailininkams, režisieriams – be jūsų nieko nebūtų. Mes esame tik tarpininkai tarp visuomenės ir kūrėjų“, – atsiimdama ŠMM premiją dėkojo A. Valantinienė.

PAVIRŠUTINIŠKA REALYBĖ BANDO PAŽEMINTI PASAKĄ

Už geriausią knygą vaikams ir paaugliams Prano Mašioto premija apdovanota rašytoja Renata Šerelytė savo kalboje atkreipė dėmesį į tai, kad pasakos yra absoliučiai teisingos. „Visi sveiki ir kilnūs principai, etika ir filosofija išauga iš pasakų klausymosi, nes pasakos yra absoliučiai teisingos. Pasakos – tai ne fantazijos, palyginti su jomis visa kita yra fantazija. Pasakų šalies įstatymai ir etika yra senesni, tvaresni ir gerokai paprastesni negu stori administracinės ir baudžiamosios teisės kodeksai. Pasaką daug kas suvokia kaip lengvabūdišką ir paviršutinišką žanrą, kaip kažką, kas neatitinka logikos ir prieštarauja sveikam protui. Tiesą pasakius, kodėl gi pasakų šalies įstatymai turėtų būti nesuvokiami racionaliu protu? Veikiausiai dėl to, kad jie pernelyg paprasti, todėl jų labai sunku laikytis. <...> šiame pasaulyje daugelis žmonių netiki pasakomis. Laiko jas infantiliais niekais, vaikiškais dalykais, galbūt tam įtakos turi masinės kultūros diskredituotas pasakos žanras. O gal – žmogaus apsisprendimas empiriniu pažinimu grįsti savo gyvenimą. Tačiau juk yra nemaža ir mokslo dėsnių, kurie gali pasirodyti vaikiški. <...> Tai, kad mes, mūsų protas, logika ir visa mūsų racionalioji fizinė empirika taip veržiasi į didingas tolumas, į kitus pasaulius, į kitas galaktikas, tik įrodo, koks stiprus yra to kito pasaulio ilgesys. <...> Kiekviena gera vaikų literatūros knyga teigia pasakų pasaulio tikrumą, realumą. Mūsų paviršutiniška realybė bando jį keisti, adaptuoti, pritaikyti, niveliuoti, o gal net pažeminti, nes jis neatitinka tam tikrų civilizuotos visuomenės standartų, pavyzdžiui, sakoma, kad kai kurios pasakos vaikams per baisios, turės neigiamos įtakos. Lyg įtakos neturėtų tai, kas čia pat kasdien ir nuolatos vyksta šalia mūsų“, – sakė R. Šerelytė.

Agnė PATACKAITĖ

▶ Švietimo ir mokslo ministerijos Vaikų literatūros premijos laureates K. Gudonytę ir A. Valantinienę kalbinsime kitame „Švietimo naujienų“ numeryje.

„Geras teoretikas – geras praktikas“

Nutilo Metų mokytojo sveikinimų aplodismentai. Naujieji laureatai grįžo į savo mokyklas. Tačiau jie ilgai nepamirš džiugių akimirkų Vyriausybės rūmuose, kai ranką šiltai spaudė Vyriausybės nariai, mokiniai, kolegos, draugai. Ta diena, tarsi ryški linija, nubrėžta neregimame likimo žemėlapyje, kiekvieną Metų mokytoją turbūt vertė susimąstyti, kur žengti rytoj, į kurią naują gyvenimo aukštumą kopti ir nugalėti... Kalbiname jauną laureatą ***Mindaugą BARTKŲ****, Šiaulių profesinio rengimo centro profesijos mokytoją, ir teiraujamės, kaip jis jaučiasi, ką regi už ryškios Metų mokytojo „linijos“...*

UGDYMO FILOSOFIJOS „MEDIS“

„Metų mokytojo“ titulas liudija Jus esant iškilų, išskirtinį pedagogą. Kaip jaučiatės?

Jaučiuosi puikiai! Buvau nustebintas. Iki šiol dar negaliu patikėti savo laimėjimu. Tai dar vienas įrodymas: ką nuveikiau per trumpą laikotarpį – turi prasmę. Būdamas jaunas pedagogas apie tai tik pasvajodavau. Džiugu, kad mane supa daug puikių mokytojų, iš kurių patirties semiuosi kasdien.

Šis apdovanojimas – paskatinimas dirbti toliau ir geriau.

Kaip galėtumėte apibūdinti savąją ugdymo filosofiją?

Mokiniai keičiasi. Kinta jų požiūris, moralinės normos, technologinės kompetencijos. Jie nori greičiau suaugti. Ugdymo procesas kai kuriems tampa per sunkus... Klasikiniai ugdymo metodai ne visada padeda. Džiaugiuosi tuo, kad mokiniai laiko mane draugu, klausia patarimų arba nuomonės ne tik pamokų metu. Mokau jaunus ir už save gerokai vyresnius mokinius, su kuriais bendraudamas pats semiuosi gyvenimiškosios patirties mainais atiduodamas žinias. Ugdymo procese taikau informacines ir išmaniąsias technologijas, interneto galimybes, koncentruotą, aiškią mokymo medžiagą. Mokinio neapkraunu krūva lapų – yra modernesnių galimybių keistis informacija: elektroninis paštas, socialiniai tinklai, mokymo sistemos. Bandau mokinį išstumti iš rėmų, kad į pateiktas užduotis jis žiūrėtų kūrybiškai. Nesu mėgėjas skaityti moralus, šaukti – tai ne man. Nuoširdus bendravimas, išklausymas ir kompromiso radimas – taip apibūdinčiau savo ugdymo filosofijos „medį“.

Šiuo metu jau turime apie 90 Metų mokytojų. Tai galingas potencialas. Ar nemanote, kad reikėtų susivienyti ir parengti veiksmingą švietimo problemų sprendimo programą? Kas kitas, jei ne Jūs, Metų mokytojai, tai galėtų inicijuoti?

Sutinku, kad tai galingas potencialas. Mano nuomone, kiekvienas Metų mokytojas turi daug veiklos. Organizacijos gal nereikėtų steigti, užtektų kelis kartus per metus susitikti, pasidalyti savo patyrimais, įžvalgomis Metų mokytojų konferencijoje. Pasitarimuose dalyvautų Švietimo ir mokslo ministerijos atstovai, įvairių sričių mokytojai. Taip galėtų būti viešinamos švietimo naujovės, problemos ir būdai, kaip jas spręsti.

PROFESINIAM UGDYMUI – PIRMENYBĖ

Kokias švietimo sistemos spragas pastebite?

Mano manymu, labai mažai dėmesio skiriama mokinių karjeros klausimams. Mokiniai, įgiję pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą, nežino, ko norėtų siekti toliau. Vis dar kuriamos istorijos apie „profkes“, kuriose mokosi patys blogiausi. Tai – didžiausia problema. Išskirčiau dar vieną spręstiną klausimą – profesinių ir aukštųjų mokyklų bendradarbiavimą. Kiekviena institucija bando pritraukti kuo daugiau mokinių, studentų. Siūloma profesijų gausa, o iš tikrųjų, baigę mokslus, daugelis neranda darbo pagal įgytą specialybę. Profesinis mokymas turėtų būti privalomas baigus vidurinę mokyklą. Mokiniai jau būtų susivokę ir mokslus sėkmingai tęstų aukštosiose mokyklose. Būtų taupomas jaunų žmonių laikas ir valstybės pinigai. Manau, kad visas šias problemas spręsti reikia neatidėliojant.

Jeigu būtumėte atsakingas už profesinį rengimą, ką ryžtingai keistumėte profesinio mokymo sistemoje?

Didelis profesinių mokyklų atotrūkis nuo įmonių – dar viena taisytina spraga. Kai kurios profesinio mokymo įstaigos mažai bendradarbiauja su įmonėmis. Darbdavių dalyvavimas rengiant mokymo programas – būtinas. Jeigu norime parengti kvalifikuotą darbuotoją, atitinkantį šiuolaikinius reikalavimus, reikalinga didesnė profesinio mokymosi motyvacija ir finansinė parama. Taip pat būtini saugikliai, pavyzdžiui, tam tikros baudos už mokymo sutarčių nutraukimą. Tai padėtų užtikrinti sklandų mokymosi procesą motyvuotiems mokiniams.

Kaip galėtumėte apibūdinti Profesinio rengimo centro mokinį? Kas džiugina, o kas kelia nerimą?

Šiaulių profesinio rengimo centre, kaip ir kitose profesinėse mokyklose, mokosi daugybė išprususių ir kūrybingų jaunuolių bei suaugusiųjų. Mokinių amžius – nuo 16 iki 60 metų. Kai kurie iš jų jau baigę bakalauro ar magistro studijas aukštosiose mokyklose. Yra tokių, kurie mokosi norėdami atnaujinti turimus įgūdžius arba įgyti artimą turimai profesijai specialybę, šitaip sustiprindami savo konkurencingumą darbo rinkoje. Džiugina, kad mokiniai pelno aukščiausius apdovanojimus meistriškumo konkursuose, sportinėse varžybose, tarptautiniuose renginiuose. Nerimą kelia tai, kad gabus ir perspektyvus jaunimas emigruoja. Socialinės problemos daliai mokinių tampa didelėmis kliūtimis siekiant profesijos ar aukštesnio išsilavinimo. Jie priversti anksti pradėti dirbti.

Organizacijoje Jūsų veikla glaudžiai susijusi su verslu. Gal ne už kalnų tas metas, kai imsitės kurti savo verslo įmonę?

Taip susiklostė aplinkybės, kad dirbu Profesinio rengimo centro Prekybos ir verslo skyriuje. Tai įpareigoja eiti koja kojon su verslu. Dėstomi dalykai: komercinės įmonės mokslas, rinkodara, elektroninė prekyba, elektroninės rinkodaros pagrindai. Šios disciplinos glaudžiai susijusios su verslu. Neslepiu, planų kurti savo verslą tikrai turiu. Rengiuosi tam...

Jūs dar jaunas, bet patirtis – didžiulė. Kada susidomėjote verslo reikalais?

Tuo susidomėjau baigęs vidurinę mokyklą. Kaip ir dauguma jaunuolių, norėjau būti nepriklausomas, bet trūko žinių. Profesinė mokykla dar labiau skatino domėjimąsi: tapau mokinių bendrovės, verslo praktinio mokymo įmonės „Šagrenė“, vadovu. Dalyvavau įvairiuose konkursuose, parodose, buvau pripažintas geriausiu vadybininku. Kai pats mokiausi profesinėje mokykloje, atlikau praktiką ne vienoje Šiaulių prekybos įmonėje, susipažinau su įmonės valdymo ypatumais, bendravau su klientais. Vėliau pagal įgytą specialybę teko dirbti prekybos įmonėje, kurios veiklos vykdymas man tapo didžiuliu iššūkiu. Aukštosios mokyklos žinios taip pat buvo patikrintos, kai atlikau vadybos profesinę praktiką. Darbas sekėsi puikiai, turėjau net savo klientų ratą.

TIKSLAS – KLIENTO INDIVIDUALUMAS IR IŠSKIRTINUMAS

Įdomus profesinio rengimo centro praktinio mokymo įmonės pavadinimas – „Šagrenė“. Kokie motyvai lėmė pavadinimo menišką turinį?

Verslo praktinio mokymo firma „Šagrenė“ skaičiuoja 19-us veiklos metus. Dirbinami odiniai gaminiai, todėl buvo pasirinktas „Šagrenės“ pavadinimas. Žodis „šagrenė“ reiškia minkštą šiurkščią odą, daromą iš ožkų, avių, arklių ir kt. gyvūnų kailių ir turinčią tam tikrą raštą (piešinį). Be to, pavadinimas turi istorinę reikšmę, kuri susijusi su Šiauliuose veikusiu odos fabriku „Elnias“.

Trumpai apibūdinkite „Šagrenės“ veiklos tikslus, principus. Ką mokiniai gamina?

„Šagrenė“ yra verslo praktinio mokymo firma (VPMF). Tai imitacinio pobūdžio įmonė, imituojanti visus procesus, kurie vyksta realioje įmonėje. Lietuvos pirmosios verslo praktinio mokymo firmos įkurtos 1993 m. įgyvendinant Danijos trijų verslo koledžų bei LR kultūros ir mokslo ministerijos finansuotą projektą. Pagrindinės veiklos priemonės – kompiuteriai, elektroninis paštas, kuriais naudojantis keičiamasi informacija. „Šagrenės“ veikla kasmet registruojama „Simulith“ centre. Tai Vilniaus kolegijos struktūrinis padalinys, prižiūrintis, koordinuojantis ir tobulinantis verslo praktinių mokymo firmų veiklą. Šiuo metu šalyje yra 52 VPMF. Jos veikia universitetuose, kolegijose, profesinėse ir vidurinėse mokyklose, gimnazijose, suaugusiųjų mokymo centre ir nevyriausybinėse organizacijose. „Šagrenės“ tikslas – kiekvienam lankytojui, užsakovui pasiūlyti odinį drabužį ar galanterijos gaminį, kuris pabrėžtų kliento individualumą ir išskirtinumą. Mokiniai mokosi dirbti komandoje. Veiklos sritis – prekyba. Esame pasiskirstę pareigas: įmonės vadovas, buhalterijos, personalo, pirkimų, pardavimų, rinkodaros skyrių vadovai, darbuotojai. „Šagrenė“ bendrauja ir bendradarbiauja su daugeliu šalyje veikiančių VPMF, vykdo prekybą. Mokiniai taip pat gamina reklaminę medžiagą (katalogus, skrajutes, stendus, vizitines korteles ir pan.) ir, aišku, stengiasi parduoti kuo daugiau produkcijos.

PAGALBA – GERIAUSIA PRIEMONĖ

Dalyvaujate tarptautinėse verslo praktinio mokymo įmonių mugėse. Ar plati mugių geografija? Ką pristatote?

Pastaruosius metus Tarptautinės VPMF mugės vyko skirtinguose Lietuvos miestuose – Alytuje, Utenoje, Kaune. Sulaukiame dalyvių iš Rusijos, Suomijos, Rumunijos, Italijos. Mugės organizuojamos ne tik Lietuvoje.

Tarptautinių mugių metu pristatome naują drabužių ir galanterijos gaminių kolekciją, pavyzdžių stendus, parengiame linksmų veiklų ir loterijų. Prekiaujame ir socialinių partnerių produkcija. Mokiniai atsiskleidžia kaip verslininkai, bando parduoti savo gaminius ir užmegzti komercinius ryšius.

Už kokius konkrečius darbus buvote apdovanoti sidabro ir aukso medaliais?

Sidabro medalis – už pavyzdžių stendo įrengimą 2012 m. Gebėjimas puikiai pristatyti ir reklamuoti savo prekes 2013 m. įvertintas aukso medaliu. 2014 m. buvome apdovanoti aukso medaliu už puikų bendradarbiavimą tarp verslo praktinio mokymo firmų. „Auksiniai“ rezultatai pasiekiami, kai vadovai ir mokiniai įgyja konkrečių įgūdžių ir prisiima atsakomybę už atliktą darbą.

Galima teigti, kad jaunimo verslumo ugdymas – Jūsų stichija. Ar lengva sudominti šiandieninį jaunimą? Kuo pritraukiate mokinius?

Stengiuosi verslumą skatinti įvairių veiklų metu, ne vien pamokoje ar neformaliojo švietimo būrelyje „Jaunasis verslininkas“. Sunkiausia tai, kad šiuolaikinis jaunimas nori iš karto daug – ne mokslo, o didelio atlyginimo. Šiuos ledus pralaužti padeda galimybių atskleidimas, veiklos pavyzdžiai, verslo idėjos, komandiniai užsiėmimai ir nuoširdus bendravimas. Pagalba – geriausia mokinių pritraukimo priemonė. Finansinė nauda – taip pat veiksmingas motyvacijos įrankis.

Jūsų konkretus veiklos rezultatas – sumodeliuota ir realiai veikianti elektroninė parduotuvė www.e-ruta.lt. Kaip ji kūrėsi, kokias funkcijas joje atlieka mokiniai?

Elektroninės parduotuvės kūrimas prasidėjo nuo tyrimų, kuriuos atlikau mokinių firminėje parduotuvėje „Rūta“ rašydamas bakalauro baigiamąjį darbą. Vėliau UAB „Rūta“ administracija buvo ilgai įtikinėjama, kad ši elektroninė parduotuvė įmonei bus naudinga. El. parduotuvę padėjo sumodeliuoti Šiaulių profesinio rengimo centro Prekybos ir verslo skyriuje rengiami elektroninės prekybos agento specialybės mokiniai. Jie iki šių dienų per praktiką atlieka el. parduotuvės administravimo darbus: bendrauja su klientais, priima užsakymus, atlieka asortimento kontrolę ir kt. Tai jau trečiasis su socialiniu partneriu UAB „Rūta“ sėkmingai vykdomas projektas.

„AUGAU GAUSIOJE ŠEIMOJE“

Esate kelių metodinių mokymo priemonių, kuriomis naudojasi Lietuvos profesinės mokyklos, bendraautoris. Vadinasi, Jūs – ne tik praktikas, bet ir teoretikas?

Profesinės mokyklos tikrai negali pasigirti profesine literatūra, kuri būtų koncentruota į kurią nors mokymo programą ar specialybę. Todėl projektas „Didmeninės ir mažmeninės prekybos švietimo posričio modulinėms mokymo programoms skirtų mokymo priemonių rengimas ir modulinių mokymo programų išbandymas“ iš dalies šią spragą užlopė. Prekybininko specialybės programoms (prekybos įmonių vadybininko padėjėjo, pardavėjo, kasininko, sandėlininko, logisto ekspeditoriaus mokymo) buvo parengtas dėstomų dalykų teorijos rinkinys, prie kurio prisidėjau teikdamas komercinės įmonės mokslo temas. Todėl į klausimą, kas yra geras teoretikas, atsakyčiau – geras praktikas.

Papasakokite apie save – šeimą, laisvalaikio pomėgius.

Džiaugiuosi augęs gausioje šeimoje: turiu tris brolius, mylimus tėvelius. Tėvai Marija ir Zigmas verčiasi žemės ūkio veikla. Vyresnysis brolis Kęstutis – kompiuterių inžinierius, programuotojas, jau sukūręs šeimą. Metais jaunesnis brolis Vytautas – stalius, baldų gamintojas. Jaunėlis Gediminas dirba UAB „Philip Morris Baltic“. Savo šeimos dar nesukūriau, bet turiu širdies draugę... Mėgstu dainuoti, groju gitara ir armonika. Skaitau knygas, sportuoju, lankausi teatre, kine, mielai ruošiu maistą. Domiuosi informacinėmis technologijomis, dalyvauju socialinėse akcijose.

Smalsu sužinoti apie jauno Metų mokytojo artimiausius planus...

Artimiausi planai: su mokiniais sumodeliuoti dar vieną mokomąją elektroninę parduotuvę, gerai pasirengti artėjančiai tarptautinei verslo praktinio mokymo firmų mugei „Klaipėda 2015“, kuri vyks balandžio pabaigoje, ir baigti magistro studijas.

Dėkoju už pokalbį.

Juozas ŽINELIS

Nuo Belgijos iki Rusijos, *arba* Kur Europoje vaikai mokosi lietuviškai?

Europoje veikia 10 lietuviškų formaliojo ugdymo įstaigų. Lenkijoje, Latvijoje, Vokietijoje, Baltarusijoje, Rusijoje, Belgijoje įsikūrusiose mokyklose mokosi daugiau kaip pusantro tūkstančio lietuviškai šnekančių vaikų. Kaip šios mokyklos laikosi šiandien? Jų vadovai, Švietimo ir mokslo ministerijos sukviesti į Rygą, į trijų dienų seminarą, viską aptarė išsamiai.

SVARBUS IR NEFORMALUS BENDRAVIMAS

„Užsienio valstybėse esančios lietuviškos mokyklos turi jausti, turi žinoti, kad jos – ne vienos, kad jos yra mūsų. Dėl to svarbi ne tik finansinė ar metodinė pagalba, bet ir neformalūs ryšiai, bendravimas, atidus domėjimasis jų veikla“, – sako Švietimo ir mokslo ministerijos kancleris Dainius Numgaudis.

Lietuviškas mokyklas globojanti Švietimo ir mokslo ministerija joms skiria finansavimą (pernai – beveik 3 mln. Lt), moka atlyginimus siunčiamiems mokytojams, kviečia į kvalifikacijos tobulinimo seminarus, nuo 2014-ųjų organizuoja lituanistinio švietimo projektų konkursus: mokyklos gauna paramą bendradarbiavimo projektams, įsigyja mokomosios medžiagos, grožinės literatūros ir kt. Mokiniai kviečiami dalyvauti vasaros stovyklose Lietuvoje. Pernai stovyklavo 130 užsienio lietuvių vaikų, kuriems 50 proc. stovyklos kainos padengė ministerija. Lietuva mokyklas taip pat aprūpina įvairiomis šiuolaikinėmis mokymo priemonėmis, skirtomis lietuvių kalbai mokytis. Pernai pirmą kartą Airijos lietuviškoms mokykloms buvo pasiūlyti 4 ir 8 klasių mokinių standartizuoti lietuvių kalbos testai, padedantys įsivertinti pasiekimus. Be to, norint paskatinti užsienio lietuvius studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose, jiems stojant prie konkursinio balo pridedamas papildomas. Lietuviškų formaliojo ugdymo mokyklų abiturientams stojant pridedamas dar vienas balas. Užsienio lietuvių studentai gali gauti ir kitokią paramą – stipendiją ir socialinę išmoką, priklausančią nuo socialinės padėties. Antrus metus vykdomas projektas, kurio metu Lietuvos aukštųjų mokyklų studentai gali atlikti praktiką lietuviškoje mokykloje užsienyje.

VOKIETIJOJE IR BELGIJOJE

Vasario 16-osios gimnazija, duris atvėrusi 1950 m., – unikali, dvikalbė mokykla, kuriai 1999 m. buvo suteiktas valstybės pripažintos, privačios gimnazijos statusas, o 2010 m. – Vokietijos Heseno žemės švietimo ministerijos gabių vaikų ugdymo sertifikatas. Gimnazijoje mokosi apie 200 mokinių, dirba daugiau kaip 30 mokytojų. Lietuvių kilmės mokinių gretas kasmet papildo ir vokiečių tautybės vaikai, o valstybės pripažintas brandos atestatas absolventams atveria kelius į Europos ir pasaulio aukštąsias mokyklas. Gimnazija išsiskiria savo šeimyniška ir draugiška atmosfera, tarptautiniu profiliu ir itin palankiomis sąlygomis mažose klasėse greitai ir veiksmingai mokytis.

Vasario 16-osios gimnazija – tai ne tik Lietuvai ir visiems Vakarų Europos lietuviams svarbi mokymo įstaiga, tačiau ir neįkainojamą vertę turintis lietuvių kultūros ir informacijos centras. Hiutenfeldo Romuvos sodyboje yra gimnazijos klasių pastatai, mokinių bendrabučiai ir Renhofo pilis (joje įrengta biblioteka, muzikos klasės, didžioji salė, koplyčia bei fotografijų galerija). Romuvos sodyba jau septintą dešimtmetį įvairiomis progomis suburia lietuvius iš viso pasaulio ir taip įsitvirtina kaip lietuvių centras Europoje.

Vasario 16-osios gimnazijos šių dienų iššūkis – įkurti mokyklėlę patiems mažiausiems lietuviukams, kad jie prieš ateidami į gimnaziją išmoktų lietuvių kalbos. Irena Sattler, gimnazijos direktoriaus pavaduotoja, pasakoja, kad jau gauti kelių tėvų prašymai. Nors dėl Heseno žemės švietimo ministerijos reformų gimnazija prarado 13-ąją klasę (o tai maždaug 25 vaikai kasmet), apskritai mokinių skaičius išlieka stabilus.

Egidija Urbanavičienė, Lietuvių kalbos sekcijos Briuselio II Europos mokykloje Lietuvių kalbos skyriaus mokytojų koordinatorė, pradinių klasių mokytoja metodininkė, šioje mokykloje dirba devintus metus. „Mūsų mokykla nepriklauso nei Lietuvos, nei Belgijos sistemai, – pasakoja mokytoja. – Tai europinė švietimo įstaiga, kurioje mokosi Europos institucijų atstovybėse dirbančių tėvų vaikai.“

Darželyje ir pradinėse klasėse dabar mokosi daugiau kaip 120 lietuvių vaikų, o vidurinėje mokykloje lietuviai atskiro skyriaus neturi, integruojasi arba į britų, arba į prancūzų klases. Tik nuo 2015 m. rugsėjo vidurinėje mokykloje bus įsteigtas ir Lietuvių kalbos skyrius, ten mokysis dar apie 100 vaikų.

E. Urbanavičienė domėjosi, kokios mišrios šeimos paprastai leidžia vaikus

Autorės nuotraukos

Seminare – užsienio lietuviškų mokyklų vadovai

Atvira pamoka seminaro dalyviams

mokytis į Lietuvių skyrių. „Jeigu motina lietuvė, dažniausiai ir vaikai lankys lietuvišką mokyklą, o jeigu atvirkščiai – tėtis retai stengiasi. Tačiau tai normalu, juk gimtoji kalba – tai motinos kalba“, – teigia mokytoja. Per devynerius darbo metus pasitaikė tik kelios šeimos (mama – britė, tėvas – lietuvis), apsisprendusios vaikus mokyti lietuvių kalba. Tiesa, šiemet japonės ir lietuvio šeima vaikus taip pat leidžia į Lietuvių kalbos sekciją.

Belgijoje mokiniai mokosi daug intensyviau negu Lietuvoje. Mokykloje mokslo metai prasideda maždaug nuo rugsėjo 3 d. ir tęsiasi iki liepos pradžios. Pamokos mažiesiems šioje mokykloje trunka nuo 8.30 val. iki 15.30 val., vidurinėje – iki 16.15 val. Vėliau dar gali būti fakultatyvai, išlyginamosios pamokos. Mokiniai dirba kaip studentai, akademinėmis valandomis. Mokytojo darbas – mokyti ir ugdyti, o būreliai, mokinių maitinimas, budėjimo organizavimas per pertraukas, transportas – visa tai tėvų asociacijos reikalas. „Mes, mokytojai, apie tai nieko nežinome“, – prasitaria mokytoja Egidija.

Mokytoją nuo persidirbimo apsaugo stiprios profsąjungos. „Tarkim, po savaitgalio man priklausė trys dienos atostogų. Pasakiau, kad tiek nereikia. Tačiau profsąjungų atstovas buvo kategoriškas: tai labai blogas pavyzdys, nes jeigu tu ateisi į darbą, bus precedentas kitiems, – prisimena mokytoja Egidija. – Profsąjungos atstovas būna trečias asmuo, kuris padeda išspręsti problemą. Kartais nedrįsti eiti tiesiai pas direktorių su savo asmenine bėda arba jeigu iškyla tarpusavio santykių konfliktas, – juk dirbame daugiakultūrėje erdvėje, – kreipiesi į profsąjungos atstovą. Jis pakalba su direktoriumi, o vėliau mes visi trys paskirtu laiku tai aptariame. Profsąjungos – tik vienas iš administravimo elementų, nemačiau nė karto, kad konfliktuotų su vadovybe.“

Mokytoja Egidija kasryt į darbą keliolika kilometrų mina dviračiu. „Dažnai pajuntu, kad dirbu ne mokytoja, o savo šalies atstove. Važiuoju ir girdžiu: „litauen, litauen“. Taip sako vokietis savo sūnui – jie net nežino mano vardo, bet žino, kad esu lietuvė“, – smagiai pasakoja mokytoja.

MIŠRIŲ ŠEIMŲ DAUGIAU

Baltarusijoje esanti Rimdžiūnų vidurinė mokykla lietuvių dėstomąja kalba artėja prie 20-ies metų jubiliejaus. „2014–2015 m. m. pradėjome su 61 mokiniu, pirmą pusmetį atėjo dar vienas, o nuo sausio – dar du vaikai, taigi bus 64, – kiekvieną skrupulingai suskaičiuoja mokyklos direktorė Svetlana Lukšienė. – Be to, Rimdžiūnų vaikų darželyje dar yra 15 vaikų. Mūsų ne tiek jau ir mažai.“ Kaip pasakoja mokyklos vadovė, vaikai į jų mokyklą atvažiuoja ir iš kitų rajonų. „Jauni žmonės, turintys lietuviškų šaknų, gyvena išsibarstę po Astravo, Smurgainių, Ašmenos rajonus. Mes labai norėtume aprėpti ir tas šeimas, ir jų vaikus, kad jie mokytųsi kalbos, išmanytų kultūrą, papročius“, – apie lietuviškos mokyklos platesnius užmojus pasakoja S. Lukšienė. „Kartais pajuokaujame: ar tu „šimtaprocentinis“, ar pusiau?.. Tokių vaikų, kurių abudu tėvai būtų lietuviai, yra mažiau. Jeigu šeima mišri, bandome pasakyti, kad jie dvigubai turtingesni, kad turi nebijoti kultūros ar kalbos barjero. Dėl to santykiai ir pagarba tik tvirtėja“, – sako direktorė.

Tėvų apsisprendimą, ar leisti vaiką į lietuvišką mokyklą, dažnai nulemia finansinės galimybės: ar po 11 mokslo metų galės jį išleisti studijuoti į Lietuvą, kur kitokia ekonominė padėtis ir sąlygos. Mokykla bando tėvams aiškinti, kad tai nėra neįmanoma, stengiasi mokinius nuvežti į studijų muges, kad jie galėtų susipažinti su galimybėmis ir sąlygomis studijuoti Lietuvoje. Ir visada atsiranda tėvų, kurie tam iš anksto rengiasi. Dabar mokyklą lanko du vaikinai iš Smurgainių (40 km nuo mokyklos), kurių tikslas – studijuoti Lietuvoje. Tėvai sąmoningai tam ryžosi ir ruošėsi.

Rimdžiūnų mokykla aktyviai bendrauja su Lietuvos ugdymo įstaigomis, dažnai jose lankosi, dalyvauja konkursuose ir renginiuose. „Buvome maloniai nustebinti, kai kartu su Lietuvos ir Lenkijos vaikais mus pakvietė dalyvauti Dariaus ir Girėno skrydžio jubiliejiniame minėjime Lenkijoje. Būdami visi kartu, jautėmės kaip vienos didelės tautos dalis – tai mums suteikia jėgų“, – nuoširdžiai kalba S. Lukšienė.

„Mūsų mokykla Baltarusijoje išskirtinė, tai – bendrojo lavinimo vidurinė mokykla, kurios savininkė yra Švietimo ir mokslo ministerija. Visi dalykai mokomi lietuvių kalba, išskyrus baltarusių ir rusų kalbas, kurios yra valstybinės“, – pasakoja Pelesos vidurinės mokyklos lietuvių mokomąja kalba direktorius Jonas Matiulevičius.

Pelesiškiai egzaminus laiko lietuvių kalba, nors mokosi pagal Baltarusijos švietimo sistemos ugdymo planus tautinėms mokykloms. Šioje ugdymo įstaigoje – 90 vaikų. Pastatas nedidelis, netipinis, jau ima trūkti patalpų. „1992 m. buvo tik 8 vaikai, o vėliau šis skaičius išaugo. Ir dar plečiamės, nebetelpame, poreikis yra, juk čia etninės lietuvių žemės“, – tvirtina direktorius. Jis pats gimęs Pelesoje, pagal profesiją – matematikas ir pradinių klasių mokytojas. Abu direktoriaus sūnūs – Vytautas ir Linas – taip pat mokosi šioje mokykloje.

„Geriausi mūsų abiturientai, žinoma, stoja į Lietuvos aukštąsias mokyklas, į jas patenka maždaug pusė visų baigusiųjų“, – pasakoja J. Matiulevičius. Pagal Lietuvos ir Baltarusijos susitarimą mokyklos baigimo atestatai pripažįstami Lietuvoje. Direktoriaus džiaugsmas – kad į mokyklą dirbti grįžta buvusieji mokiniai.

Jis pastebi, kad vaikų iš grynai lietuviškų šeimų mažėja: „Ką gi, gyvename pasaulyje, kuriame žmonės sukuria mišrias šeimas, bet tai nėra blogai. Pelesa – lietuviškas kraštas, šalia mokyklos stovi bažnyčia, šv. Mišios laikomos lietuvių kalba. Esu ir Pelesos bendruomenės „Gimtinė“ pirmininkas, ir vaikai, ir bažnyčia, ir bendruomenė – čia viskas susiję. Vyksta bendri renginiai, kuriuose dalyvauja vietinės valdžios atstovai, glaudžiai bendradarbiaujame su Lietuvos ambasada, konsulatu, labai padeda Švietimo ir mokslo ministerija.“

LIETUVIAI IR LENKAI – KARTU

Jonui Vydrai, Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos ir gimnazijos direktoriui, šiemet patikėti 324 mokiniai: lenkai ir lietuviai, mat tai mokykla lenkų ir lietuvių dėstomąja kalba. Lenkiškose klasėse mokosi apie 90 mokinių, o lietuviškose – daugiau kaip 200. Šiemet į lietuvišką klasę

Nukelta į 8 p.▶

Atkelta iš 7 p.

atėjo 26 pirmokai, o į lenkišką – 6. „Būna visaip, – nesureikšmina direktorius. – Juk tai vienintelė tokio tipo mokykla Punske. Mums labiau rūpi, kad ateitų vaikai iš mišrių šeimų. Bet tai priklauso nuo tėvų.“ Pusiau rimtai, pusiau juokais jis išsitaria, kad tai galbūt vienintelė tokia mokykla Europoje, kur kartu mokosi ir lietuvių, ir lenkų vaikai. Ar netenka gesinti konfliktų? „Tarp jaunimo būna apsižodžiavimų, – ramiai sako direktorius. – Kad viskas sklandžiai funkcionuotų, turime dvi mokinių savivaldas – lietuviškų ir lenkiškų klasių. Jos bendradarbiauja rengiant darbo planus, bet veikia atskirai. Tačiau per pastaruosius keletą metų pastebėjau tendenciją, kad į Sausio 13-osios, Vasario 16-osios, Kovo 11-osios minėjimus prašosi ir lenkiškų klasių mokiniai. Jeigu tas noras kyla jiems patiems, vadinasi, geru keliu einame.“

ATSIRANDA DAUGIAU VAIKŲ, NORINČIŲ IŠMOKTI LIETUVIŠKAI

Kaip šiomis dienomis gyvena Maskvos lietuviai? Perdėto valdžios dėmesio jie sako kol kas nejaučiantys. Maskvos Jurgio Baltrušaičio bendrojo lavinimo mokykloje (tai valstybinė Rusijos mokykla su etnokultūriniu lietuvių komponentu) mokosi 387 įvairių tautybių mokiniai.

„Išaugome ir nelabai sutelpame. Apie 50 vaikų dar mokosi paruošiamojoje grupėje, tėvai mielai veda atžalas ir į mokamą grupę, ir į nemokamą, – sako anglų kalbos mokytoja Juneta Sidorčiuk. – Mokėti tėvams tenka tada, kai atsiranda daugiau norinčiųjų nei galime priimti ir nebeužtenka biudžetinių pinigų.“

Etnokultūrinį komponentą mokykla įgyvendina per atskirus dalykus ir bendrą ugdomąją veiklą: moko lietuvių kalbos, integruotai supažindina su Lietuvos istorija, geografija, folkloru. „Gyvename lietuvišką gyvenimą – projektai, koncertai, tradicinės šventės. Mokykloje dengiamas didelis Kūčių stalas, vyksta labai informatyvi lietuvių kultūros savaitė, – pasakoja mokytoja Juneta. – Dažnai atvyksta svečių iš Lietuvos. Su mokiniais keliaujame po Lietuvą ir kasmet norinčiųjų atsiranda vis daugiau.“

Lietuvių kalbos čia mokoma trimis lygiais. C lygis skirtas nemokantiesiems lietuviškai. „Atsiranda vis daugiau vaikų, norinčių išmokti lietuvių kalbos, taigi mokymą norime padaryti kokybiškesnį – šiuo metu tai iššūkis mokyklai“, – sako J. Sidorčiuk.

MOKYKLA – SVAJONĖS IŠSIPILDYMAS

„Mano svajonė buvo sukurti tokią mokyklą, kuri kai kuriems vaikams taptų gal net ir pirmaisiais namais“, – pasakoja Aldona Treija, Rygos lietuvių vidurinės mokyklos direktorė. Dėl direktorės atkaklumo ir darbštumo svajonė išsipildė su kaupu.

Mokykla, gimusi buvusiame apleistame darželio pastate su išdaužytais langais, – jauki, neįprastai švari, šilta. Viskas kruopščiai apgalvota, pvz., sutvarkius palėpes, prisidėjo vienas aukštas, o drabužinės (kiekvienas vaikas turi savo spintelę) įrengtos rūsyje. Mokiniai turi dėvėti uniformas, o atėję į mokyklą – persiauti. Nejaugi direktorė kasryt stovi prie durų ir tikrina, ar mokinės susirišusios plaukus? (Sako, kitos iš anksto turi pasiruošusios segtukus, kad, išvydusios direktorę, spėtų susiimti plaukus.) „Kai budžiu, paprastai atvažiuoju anksčiau ir išeinu sutikti vaikų. O palaidi plaukai trukdo dirbti. Vaikui labai svarbi aplinka. Jeigu jis išauga estetiškoje aplinkoje, gal ir toliau gyvenime tvarkysis. Jeigu aplinka tvarkinga, ir pats žmogus toks yra“, – tikina direktorė.

Mokyklą įrengti padėjo ir Lietuva, o Ryga padovanojo visą futbolo aikštę su danga. Iš viso mokykloje dabar mokosi 386 mokiniai, iš jų 76 yra lietuviai. Pagal brandos egzaminų rezultatus šios mokyklos abiturientai iš kai kurių dalykų gerokai pralenkia kitas Latvijos mokyklas.

Mažiukai prieš mokyklą ateina į šalia esančią estetikos mokyklėlę, lietuviai mokosi latvių kalbos, o latviai ir kitų tautybių vaikai bando šnekėti lietuviškai, kad jau pirmoje klasėje visi vieni kitus suprastų.

Direktorė A. Treija apgailestauja tik dėl vieno – kad nebespėja susipažinti su kiekvienu vaiku taip, kaip kadaise, kai jų buvo mažiau, kai pažinojo ir tėvus, ir senelius. Mokyklos bendruomenė stengiasi padėti tiems, kam reikia pagalbos. Įvedus uniformas, tėvų taryba nusprendė, kad išaugtus drabužius jie surenka, išvalo ir atiduoda tiems, kurie negali nusipirkti. Poniai Aldonai įstrigęs jaudinantis atvejis, kai vienai vargingai gyvenančiai šeimai turtingas verslininkas, kurio anūkai mokosi šioje mokykloje, suremontavo butą, nupirko baldus, o motinai mokykla surado darbą.

„Turime sugyventi draugiškai, būti kaip šeima. Ir savo mokytojams esu pasakiusi, kad mokykla – ta vieta, kur nesibarame, o jeigu kas širdį spaudžia – mano kabinetas visada atviras, viską išspręsime... Normaliai, patogiai gyvename“, – tiesiai, kaip įprasta žemaičiams, sako A. Treija.

Galbūt geriausias mokyklos įvertinimas, kad norinčiųjų čia mokytis tiek, jog visų negali priimti, o buvę mokiniai atveda savo vaikus. Tiesa, direktorė turi dar vieną svajonę – galvoja apie naują aktų salę, kad dabartinėje būtų galima įrengti klases...

Alma VIJEIKYTĖ

Auginame lituanistinę mokyklą

Anykščių sporto ir laisvalaikio centre „Nykščio namai“ įvyko Švietimo ir mokslo ministerijos organizuojamas užsienio šalių lituanistinių mokyklų mokytojų seminaras „Auginame lituanistinę mokyklą: kūrybiško mokytojo galia“. Į seminarą atvyko keliasdešimt mokytojų iš Ukrainos, Gruzijos, Baltarusijos, Rusijos lituanistinių mokyklų.

„Labai svarbu palaikyti mūsų lituanistines mokyklas užsienyje, mokytojus, kurie dirba atsakingai ir kūrybiškai, sugeba pritraukti, motyvuoti mokinius, kad jie svečioje šalyje mokytųsi kalbėti ir rašyti lietuviškai, susipažintų su tautos istorija ir papročiais, – sako švietimo ir mokslo ministras prof. Dainius Pavalkis. – Todėl ministerija nuolat rengia metodinius seminarus mokytojams, padeda siųsdama mokymo priemones, skatina Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų bendradarbiavimą.“

Seminare mokytojai supažindinti su pažangiais lietuvių kalbos mokymo metodais, naujausiomis metodinėmis priemonėmis, lituanistinio mokymo gairėmis, vyko praktiniai užsiėmimai kūrybinėje laboratorijoje.

Mokytojams buvo skirta ir kultūrinė programa – jie apsilankė Antano Vienuolio muziejuje, Antano Baranausko klėtelėje, pasivaikščiojo Jono Biliūno gimtinės takais.

Įvairiose pasaulio šalyse yra daugiau kaip 160 lituanistinių mokyklų. Savaitgaliais jose lietuvių kalbos, istorijos ir kitų dalykų mokosi, su tautos papročiais susipažįsta daugiau nei 6 tūkst. vaikų.

ŠMM Komunikacijos skyriaus inf.

Asmenybė, verta pasaulio dėmesio

Tęsinys. Pradžia 2015 Nr. 3

*„Švietimo naujienos“ tęsia pokalbį su Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus direktoriumi **Vytu RUTKAUSKU**.*

Ar bendradarbiaujate su Lenkija? Kada ir kaip viskas prasidėjo?

O taip! Iš karto norėčiau priminti, kad pirmąsias šio bendradarbiavimo gijas jau prieš 30–40 metų nutiesė Plungėje gyvenusi šviesaus atminimo mokytoja Eleonora Ravickienė. Kitais metais minėsime šios nenuilstančios kraštotyrininkės gimimo 100-ąsias metines. Ji pirmoji Žemaitijos krašte pradėjo vykdyti Oginskių istorinės atminties gaivinimo misiją, rinkti ir publikuoti tuo metu dar gyvenusių paskutinių Rietavo ir Plungės istorinio orkestro muzikantų, dvaro tarnautojų atsiminimus. Ieškodama Oginskių gyvenimo ir kultūrinės veiklos pėdsakų, E. Ravickienė išplėtojo plačios aprėpties susirašinėjimo tinklą su Lenkijoje, Baltarusijoje, Austrijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Didžiojoje Britanijoje ir kitose šalyse išsisklaidžiusiais bendraminčiais, Oginskių kultūros paveldo tyrinėtojais ir puoselėtojais.

Taigi mes, Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus muziejininkai ir mūsų kolegos iš Plungės Žemaičių dailės muziejaus, prieš 10–15 metų perėmę istorinės estafetės etapą, turėjome orientyrus, kuria linkme judėti. Kai 2005–2006 m. pradėjome rengti tikslines ekspedicijas, viena iš pirmųjų kelionių ir buvo nukreipta į Lenkijoje esančią Mykolo Kleopo Oginskio gimtinę Guzovą. Čia 2006 m. užsimezgė mūsų tiesioginė pažintis su nuostabiu žmogumi – vietos klebonu kunigu Piotru Staniaku, taip pat Viskitkos savivaldybės, kurios teritorijai priklauso Guzovas, vaitu Stanislovu Miastovskiu. Guzove kunigas Piotras Staniakas drauge su vietos mokytojais, kultūros darbuotojais ir kitais bendraminčiais 1998 m. pastatė skulptoriaus Andrzejaus Reneso sukurtą bronzinį M. K. Oginskio paminklą. Tais pačiais metais prasidėjo ir mūsų susirašinėjimas su Krokuvoje gyvenančiu M. K. Oginskio dukters Emos provaikaičiu Jeronimu Visockiu. Prieš kelerius metus, palaikydami kitos jo dukters, Amelijos, provaikaičio Ivo Zaluskio, gyvenančio D. Britanijoje, iniciatyvą, įgyvendinome tiek istorinės atminties, tiek ir partnerystės vystymo požiūriu išties prasmingą tarptautinį muzikinės leidybos projektą: jaunieji Bialystoko muzikos mokyklos (Lenkija), Maladečino Mykolo Kleopo Oginskio muzikos kolegijos (Baltarusija) atlikėjai ir smuiko virtuozo Vilhelmo Čepinskio vadovaujamas tuometinis kvintetas „Camerata Klaipėda“ į kompaktinę plokštelę įrašė bendrą Oginskių giminės kompozitorių muziką. Džiugu, kad šį projektą palaikė ir finansiškai rėmė Lietuvos bajorų karališkoji sąjunga. Klausantis plokštelės, kuri, beje, jau tapo retenybe, įrašų, prieš mūsų akis atsiveria unikalus trečią šimtmetį skaičiuojantis Oginskių giminės muzikinių tradicijų pasaulis. Tolimus, daugeliui iš mūsų nematytus, šio pasaulio horizontus knygoje „Oginskių genas“ yra vaizdingai aprašęs tas pats I. Zaluskis – kompozitorius, pianistas, patrauklios knygų serijos apie didžiuosius Europos kompozitorius autorius. Gal jubiliejinė M. K. Oginskio sukaktis paskatins mūsų muzikologus ir vertėjus vieną ar kitą šios serijos knygą išversti ir į lietuvių kalbą?

Tiems, kas norėtų Lenkijoje plačiau pasižvalgyti Oginskių kultūros ir istorijos pėdsakų, drauge – ir Lietuvos ir Lenkijos XVIII–XIX a. kultūros sąsajų, siūlyčiau apsilankyti Sokoluvo, Sedlcės miestuose, Čartoriskių ir Mykolo Kazimiero Oginskio rezidencijoje Neboruve. Negalima aplenkti ir kaimynystėje esančių Miednievicų, kuriuose yra įsikūrę pranciškonų ir klarisių vienuolynai. Čia, Užgimimo šventės bažnyčioje, kažkada tuokėsi M. K. Oginskio tėvai Andrius Oginskis ir Paulina Šembek. Iki mūsų dienų šioje įspūdingoje šventovėje pagarbiai saugoma ir tik per didžiąsias šventes viešai rodoma A. Oginskio padovanota monstrancija – tikras auksakalystės meno šedevras.

Ekspedicijose Lenkijoje mus ne kartą vedžiojo nepailstantis Oginskių istorijos ir muzikos populiarintojas Vilniuje gyvenantis Andžejus Pileckis. Jis su Zbignievo Levickio vadovaujamu instrumentiniu ansambliu „Trio de Vilna“ per prabėgusį dešimtmetį atliko didžiulį Oginskių epochos muzikinio palikimo sklaidos Lietuvoje, Lenkijoje, Baltarusijoje ir kitose šalyse darbą. Prieš keletą metų jie sėkmingai atstovavo Lietuvai ir Amelijos Oginskytės-Zaluskos kitados išpuoselėtame Ivoničiaus Zdrujaus kurorte vykstančiame tarptautiniame M. K. Oginskio muzikos festivalyje.

Nukelta į 10 p.

Vyto Rutkausko nuotr.

1992 m. atkurtas kunigaikščių Oginskių rūmų Rietave parteris tapo visuomenės ypač mėgstama šventinių, reprezentacinių sambūrių vieta

Ruošdami turiningą, gausiai iliustruotą dokumentinę parodą „Mykolas Kleopas Oginskis 250. Sugrįžimas į Tėvynę“, kuri nuo gegužės mėnesio pradės savo kelionę po Lietuvą ir jos ambasadas kitose Europos šalyse, užmezgėme bendradarbiavimo ryšius su Lenkijos nacionaline biblioteka, Varšuvos ir Krokuvos nacionaliniais muziejais, Karaliaus Jono III Rūmų muziejumi Vilanove, Lenkijos kariuomenės muziejumi, kitomis įstaigomis ir organizacijomis.

Tvirti partnerystės ryšiai su Varšuvos miesto muziejumi sieja mūsų artimiausius kaimynus – M. Oginskio rezidencijoje Plungėje įsikūrusio Žemaičių dailės muziejaus muziejininkus. Visų čia paminėtų ir nepaminėtų ryšių vystymui visada buvo dėmesinga Lenkijos instituto Vilniuje vadovė Małgorzata Kasner. Daug puikių minčių ir konkrečios paramos plėtojant Oginskių temą ir partnerystę suteikė Varšuvoje gyvenantys netituluoti Žemaitijos krašto kultūros ambasadoriai Virginija ir Gintaras Končiai, kiti mūsų bendraminčiai.

Persikelkime į Baltarusiją. Ar bendradarbiavimas tęsiasi?

Atidžiau žiūrėdami į bendradarbiavimo perspektyvą, galėtume pasimokyti ir iš mūsų kolegų baltarusių patirties. Partnerystės su Lenkija Oginskių paveldo srities rūpesčiai Lietuvoje gula daugiausia ant muziejininkų ir istorikų pečių, o Baltarusijoje tuo domisi kur kas didesnės pajėgos: Maladečino M. K. Oginskio muzikos kolegija, jaunimo visuomeninis judėjimas „Historica“, individuali kultūros įstaiga

Paminklas M. K. Oginskiui Maladečine (Baltarusija)

Aloyzo Stonkaus nuotr.

Danutės Mukienės nuotr.

Paminklas M. K. Oginskiui jo gimtinėje Guzove (Lenkija) vietos klebono kun. Piotro Staniako ir jo bendraminčių iniciatyva buvo pastatytas 1998 m.

„Polonica-Lituanica“, vietinės labdaros fondas „M. K. Oginskio paveldas“ ir kt. Edukaciniu požiūriu įsidėmėtinos teminės pažintinės Baltarusijos moksleivių ekskursijos Oginskių keliais, kurios nusidriekia ne tik per Baltarusijos, Lietuvos, bet ir Lenkijos teritorijas. Įdomu tai, kad šį procesą ypač aktyviai remia šalies verslininkų organizacijos. Neseniai sužinojome, kad Baltarusijos visuomeninis susivienijimas „Rotary klubas Minskas“, palaikydamas ryšius su Lenkijos ir Lietuvos rotariečiais, kovo mėnesį paskelbė atvirą tarptautinį vaikiškų piešinių konkursą „Oginskis be sienų“, kuris skiriamas M. K. Oginskio 250-osioms gimimo metinėms. Konkursas tęsis iki birželio 30 d. Ir vėlgi – koks prasmingas paskatinimas – konkurso nugalėtojams, dvidešimčiai moksleivių ir jų mokytojų, bus surengta daugiadienė išvyka po svarbiausius Oginskių kultūros židinius Baltarusijos, Lietuvos ir Lenkijos teritorijose. Kodėl to nesuorganizavus Lietuvoje? Ne vienas iš šios kelionės dalyvių – tuo nė kiek neabejoju – anksčiau ar vėliau taptų potencialiais istorinės atminties ir tarptautinio Oginskių kultūros kelio estafetės dalyviais ir puoselėtojais.

Ar ketinama papildyti informaciją apie Oginskių kelią muziejaus interneto svetainėje?

Žinoma, tik apgailestauju, kad nedidelės mūsų muziejaus darbuotojų pajėgos dažnai nebesuspėja sparčiai gausėjančios informacijos tinkamai parengti ir pateikti muziejaus svetainių (www.oginskiriet.lt, www.mko.lt) lankytojams. Beje, puikios informacijos, susijusios su M. K. Oginskio asmenybe ir Oginskių paveldu, galima rasti ir mūsų projekto partnerių svetainėse: http://samogitia.mch.mii.lt/KULTURA/oginskiaimuz.lt.htm, www.oginski.lt, www.rietavomm.lt, www.oginskydynasty.com, http://oginsky.stsby.com, http://museumsmorgon.by, http://zalesse.by, www.iwonicz-zdroj.pl/pl/kultura/festiwal_im_oginskiego ir kt.

Esminis posūkis dėl galimybės pasinaudoti internetine Oginskiados informacija turėtų susiformuoti šių metų antroje pusėje. Įgyvendinant LR Vyriausybės 2014 m. gruodžio15 d. priimtą nutarimą, LR Kultūros ministerija, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, Vilniaus universiteto biblioteka, Lietuvos dailės muziejus, Lietuvos valstybinis istorijos archyvas sutelktomis pastangomis turėtų sukurti bendrą Oginskių dokumentinio paveldo interaktyvią interneto svetainę.

Kur ir kaip Jūs asmeniškai susidomėjote Oginskiais?

Be abejo, paskutinėje Oginskių giminės citadelėje Rietave. Tiesą sakant, kai 1971-aisiais likimas mane iš Vilniaus „vienai dienai“ atvedė į Rietavą, neįsivaizdavau, kad ta diena pavirs dešimtmečiais, kurių pagrindiniu leitmotyvu taps Oginskių istorijos tema. Pirmasis simbolinis sąlytis su šios giminės vardu įvyko daugiau kaip prieš pusšimtį metų. Tada mano vaikystės metų Alma Mater, Molėtų r. Girsteitiškio septynmetei mokyklai, vadovavo 1964 m. sovietinių saugumiečių areštuotas Mokytojas (būtinai iš didžiosios raidės!) Antanas Biliūnas. Jo namuose pirmą kartą išgirdau per radiją transliuoto polonezo „Atsisveikinimas su Tėvyne“ melodiją. Tiesą sakant, vargu ar derėtų tą pirmąjį įspūdį pavadinti susidomėjimu Oginskiais. Buvau tik penktokas ar šeštokas – baikštus, užguitas, apiplyšęs kaimo vaikas, visa širdimi besiilgintis į tolimąjį Sibirą ištremtų savo tėvų ir vyresniojo brolio. Jų pavardės, beje, visiškai kitokios nei manoji. Bet čia jau atskira tema... Kad ir kaip ten būtų, aukštaičių krašto kalba šnekant, polonezo melodija „perėjo per širdį“ ir pasiliko ten visam gyvenimui. Apie šios melodijos poveikio fenomeną buvo gražiai rašyta 2007 m. išleistoje Danutės Mukienės knygoje „Polonezų kelias“:

„[...] kultūros istorikai dar ilgai ieškos atsakymo, kur slypi šio kūrinio įtaigos ir populiarumo paslaptis. [...] Jau du šimt-

mečius per bekraštes garsų ir įvykių erdves prakilniu ilgesiu vilnijanti šio polonezo melodija, jo raiškiai moduliuoti, atsikartojantys akordai keliauja ir smelkiasi į žmonių širdis, įsiūbuodami čia sunkiai įžvelgiamas jausmų ir vaizduotės gelmes. Tūkstančiams klausytojų ši melodija – tai vienintelė gija, vedanti į dramatiškus 1794-uosius metus, kai ne tik M. K. Oginskis, bet ir daugelis kitų tuometinių patriotų ***pirmą kartą patyrė Tėvynės praradimo gėlą****.*

Vėliau tokie likimo kirčiai daužė ir kapojo beveik kiekvieną naują kartą. Atplėšti artimieji, sunaikintos tėviškės, nušluoti kraštovaizdžio orientyrai – kad tik neliktų galimybės sugrįžti.

Kiekvienos kartos atstovai paliko vis naujų šios nesibaigiančios praradimų dramos paliudijimų. Adomui Mickevičiui 1839–1840 m. tai buvo eilės: „Yra, yra mano minčių tėvynė, / Joj seseris ir brolius palikau.“

Antanui Baranauskui – giesmė „Sudiev, Lietuva“ (gerai įsiklausius į solisto Danieliaus Sadausko giedamus jos posmus, šiurpuliukai per nugarą pradeda bėgioti); Česlovui Sasnauskui – tyra ir graudi „Karvelėli, mėlynasai“ melodija; Česlovui Milošui – esė rinkinys „Tėvynės ieškojimas“; Antanui Miškiniui – garsiosios tremtinio psalmės; talentingai dzūkaitei – vienai iš šimtatūkstantinės šiandieninės emigrantų bangos – šis išgyvenimas prasiveržia paprastais laiško žodžiais buvusiai savo mokytojai į Merkinę: „[...] gyvenu Londone, dirbu, studijos artėja prie pabaigos... Lyg ir nieko netrūksta. Žada iš Lietuvos aplankyti brolis su tėveliais, ***bet juk Tėvynės tai neatveš****...“*

Visus šiuos paliudijimus tarsi polius, sukaltus į istorinių negandų klampynę, jungia ta pati prakilni, vientisa M. K. Oginskio polonezo „Atsisveikinimas su Tėvyne“ melodija.“

Taigi M. K. Oginskio 250-osios gimimo metinės ir su tuo susiję renginiai suteikia unikalią progą mums visiems – valstybininkams, švietimiečiams, muziejininkams, istorikams, kultūros puoselėtojams – naujai pažvelgti ne vien į M. K. Oginskio kūrybinį palikimą, į praėjusios epochos Valstybės istorijos lūžius, bet ir į šiandienos pilietinio, patriotinio ugdymo problemas. Atsisveikinimo su Tėvyne motyvas kaip niekada aktualus ir mūsų dienomis. Juk pastaraisiais metais Lietuvą paliko gal penktadalis gyventojų: ištuštėjo mokyklos, kaimai, miesteliai... Ši jubiliejinė sukaktis turi paskatinti egzistencinį mūsų visų – valdžios ir visuomenės – susivokimą. Baisiausia, jei patikėsime iliuzija, kad mūsų Tėvynės likimu pasirūpins kitos valstybės, kad patriotizmo idėjos paseno ir nebeatitinka šiuolaikinio, modernaus pasaulio elgsenos standartų.

Ar yra dalykų, gal net pikantiškų smulkmenų, apie kurias visuomenė dar nežino? Galbūt galėtumėte papasakoti?

Visuomenė daug ko nežino. Geriausiai turbūt žino tik faktus apie telefono liniją ir pan. Čia įdomu, kaip visa tai buvo įgyvendinta, kokių prireikė organizacinių gebėjimų. Kaip, pavyzdžiui, Bogdanas Oginskis sugebėjo Rietave pastatyti pirmąją Lietuvoje elektrinę. Inžinierius Stasys Bilys, kadaise tiesęs aukštos įtampos linijas Žemaitijoje, netyčia laiškuose aptiko M. K. Oginskio susirašinėjimą dėl elektrinės įrangos su „Siemens“ firmos vadovybe. Stebina, kaip tiksliai ir aiškiai tariamasi, kokius reikalavimus turi atitikti įranga, kokie specialistai apmokys vietinius ir kt.

Oginskių vertybes gerai iliustruoja toks aprašytas nutikimas. Tarp Rietavo ir Plungės yra Minijos upė. Važiuojant per ją ir per slėnį, yra dauba ir tiltas. Prie tilto abiejų pusių stovi sargybiniai, kuriems įsakyta jokiu būdu neleisti lėkti arkliams su vežimais. Atrieda iš Rietavo kunigaikštis su karieta, nestabdydamas arklių, pralekia per tiltą, iššoka sargas ir šauna į orą įspėdamas. Kunigaikštis apsigręžia ir sugrįžta atgal. Sargui pakerta kojas, galvoja: „Baigta...“ Paklaustas, ką daręs, šis atsako, kad vykdo kunigaikščio duotą įsakymą. Tada kunigaikštis apdovanoja sargą už sąžiningą tarnybą – duoda penkias auksines rublių monetas.

Daugybėje duomenų užfiksuota, kaip Oginskiai skatino žmonių valyvumą, kad jie padoriai prižiūrėtų gyvulius. Kai žmones paleido iš baudžiavos, Oginskis, kelyje sutikęs, apdovanodavo tuos, kurių pakinktai būdavo tvarkingi. Tausojo arklius, nes suprato, kad jie yra pagrindinė ūkio jėga. Apskritai Oginskiai, savo rezidenciją perkėlę iš Zalesės į Rietavą, įrodė, kad nėra tolimų vietovių, galbūt tiesiog į jas dar neatklydo žmonės, kurie norėtų padaryti tikrus pokyčius. Todėl ir jaunimui visada sakau: „Mielieji, važiuokite studijuoti į geriausias vietas, bet visada sugrįžkite, kad įprasmintumėte savo žinias.“

Valdant Oginskiams, Rietave buvo atidarytos, rodos, šešios taupomosios kasos, bet ne pinigai padaro didelius darbus, o noras visa tai įgyvendinti. Oginskiai ne šiaip išlaisvino žmones iš baudžiavos grandinių, bet padėjo jiems tapti laisviems, atsakingiems už savo laisvę. Norėtųsi palinkėti ir mokykloms, kad iš jų žmonės išeitų laisvi, bet atsakingi už laisvę ir už savo krašto likimą. Jeigu tai pasieksime, nebebus baisios jokios negandos.

Nuoširdžiai dėkojame už mums skirtą laiką.

Agnė PATACKAITĖ

Renginiai antrąjį šių metų pusmetį

Rugpjūčio 29 d. Lietuvos Nacionalinio simfoninio orkestro koncertu prasidės X tarptautinis Mykolo Oginskio festivalis, dedikuotas jubiliejinei M. K. Oginskio sukakčiai. Norisi pasidžiaugti, kad šis festivalis sutraukia tūkstančius simfoninės muzikos mėgėjų iš visos Lietuvos. Ne viena koncertinė didmiesčio salė galėtų didžiuotis šitokiu dėmesiu. Rugsėjo 11 d. renginių estafetę perims Kaunas – Nacionalinis Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės muziejus visuomenei pristatys įspūdingą Oginskių dailės kolekcijos parodą.

Rugsėjo 16 d. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose rengiamas jubiliejinis koncertas, kuriame gros Lietuvos kamerinis orkestras ir pianistė Mūza Rubackytė. Rugsėjo 17 d. čia vyks ir tarptautinė konferencija „Mykolas Kleopas Oginskis. Asmenybė ir epocha“. Į šį renginį dėmesį turėtų atkreipti visi kultūros istorijos puoselėtojai, o ypač muzikos mokytojai.

Rugsėjo 20 d. svečiams vartus plačiai atvers Rietavas. Čia prasidės edukacinių renginių savaitė „M. K. Oginskio sugrįžimas“. Vyks teminių parodų, knygų ir kitų leidinių pristatymas, jubiliejinė konferencija, skambės gyva Oginskių dinastijos kompozitorių muzika. Renginius vainikuos skulptoriaus Regimanto Midvikio sukurto paminklo M. K. Oginskiui ir jo palikuonims atidengimas. Minios svečių paskutinį rugsėjo šeštadienį turėtų suplaukti į tradicinę Mykolinių šventę Rietavo parke. Ruošiamasi ypač iškilmingai švęsti titulinius Šv. arkangelo Mykolo atlaidus – vargu ar paskutinį rugsėjo sekmadienį Oginskių statytoje Rietavo bažnyčioje (neoromaninės architektūros perlas!) atsiras laisvas grindų plotelis atsiklaupti. Tikimės Rietave sulaukti ir išskirtinio svečio – iš Didžiosios Britanijos turėtų atvykti M. K. Oginskio provaikaitis – kompozitorius, pianistas, Rietavo garbės pilietis Ivo Zaluskis. Jis Lietuvoje viešės ketvirtą kartą. Neaplenks jubiliejiniai renginiai ir daugelio kitų Lietuvos vietovių. Pirmiausia – tų, kurios susijusios su Oginskių istorija.

Pastebėtų netikslumų ištaisymas „Švietimo naujienų“ Nr. 3, str. „Asmenybė, verta pasaulio dėmesio“, p. 6. Atsakyme į antrą klausimą „Kuo Rietavas svarbus Lietuvos istorijai ir Oginskiams?“ turėtų būti: „Pirmasis, kaip žinia, Rietavą 1763 m. pradėjo valdyti M. K. Oginskio senelis...“ To paties klausimo atsakyme apie M. K. Oginskio įsteigtas mokyklas turėtų būti: „...pirmąją profesionalią muzikos mokyklą (1872 m.)...“ Atsiprašome skaitytojų.

Diskusija „Tyčiotis negalima padėti. Kur rašome kablelį?“

„Vaikų linijos“ inicijuojamos „Veiksmo savaitės BE PATYČIŲ“ proga Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijoje (ŠMM) vyko diskusija „Tyčiotis negalima padėti. Kur rašome kablelį?“ Joje dalyvavo savo sričių profesionalai, siūlę, kaip galima būtų išeiti iš patyčių akligatvio. ŠMM viceministrė Natalja Istomina, viena iš diskusijos moderatorių, pabrėžė: „Turime ieškoti efektyvių būdų, kaip padėti vaikams ir suaugusiesiems, nes patyčios nėra tik vaikų problema.“

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto prof. **Apolinaras Zaborskis**:

„Pristatysiu HBSC (angl. Health Behaviour in School-aged Children) tyrimo rezultatus. Tai – platus Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Europos biuro koordinuojamas tyrimas, apimantis daug sričių, pradedant mityba ir baigiant patyčiomis. Šiuo metu tyrime dalyvauja 44 šalys. Lietuvoje pirmą kartą mokinių apklausa atlikta 1994 m., todėl galima palyginti 1994–2014 m. gautus duomenis. Tyrime dalyvavo 11-mečiai, 13-mečiai ir 15-mečiai (5, 7 ir 9 klasės). Anoniminėje apklausoje užduoti du klausimai apie patyčias: „Ar dažnai iš tavęs per pastaruosius du mėnesius tyčiojosi kiti mokiniai?“; „Ar tu pats tyčiojaisi iš kitų mokinių?“ Galimi atsakymai: nuo „niekada“ iki „keletą kartų per savaitę“. Gautus rezultatus sugrupavome į dvi dalis: retai (kartą–du arba niekada) ir dažnai (du–tris kartus per savaitę ar mėnesį, maždaug kartą per savaitę).

Taigi iš 2014 m. atlikto tyrimo paaiškėjo, kad apskritai patyčiose nedalyvavo tik trečdalis (29,8 proc.) mokinių, o kai kurie (11,2 proc.) ir patys patyrė patyčias, ir tyčiojosi iš kitų. Patyčių iniciatoriais ir aukomis dažniau tampa berniukai. Daugiausia nukenčia 11–13 m. mokiniai, o iš kitų tyčiojasi 15-mečiai – irgi dažniau berniukai (kuo vyresni, tuo dažniau). Patyčias patiria kas trečias mokinys, o Lietuvoje, palyginti su tyrime dalyvaujančiomis kitomis šalimis, jos paplitusios labiausiai.

2014 m. į tyrimą buvo įtraukti du nauji klausimai apie patyčias virtualioje erdvėje, įrodę, kad atsiranda nauja patyčių forma. Kalbant apie tai, kodėl apskritai galėjo sumažėti patyčių, kelia nerimą, kad galbūt vaikai prie jų įprato ir nenurodo anketinėse apklausose, nes laiko jas įprastu reiškiniu.“

Gydytojas psichiatras, psichoterapeutas, Vilniaus universiteto docentas dr. **Eugenijus Laurinaitis**:

„Patyčios mokykloje – tai realaus suaugusiųjų gyvenimo atspindys. Vaikai mokosi ne iš to, ką sakome ar rašome, o kartoja mūsų veiksmus ir elgesį. Jeigu tėvai perduoda žinią, kad gyvenimas yra karas, o išgyvena tik stipriausi, vaikai šią pamoką įsisąmonina. Manau, kad įvairios patyčių formos – tai šeimoje kuriamos asmenybės išraiška. Skeptiškai vertinu terminą „mokyklos ugdymo rolė“. Ugdo šeima, o mokykla – moko. Mokytojai neturi nei laiko, nei galimybių ugdyti asmenybės. Kalbant apie virtualią erdvę, vaikai informaciją gauna kur kas greičiau nei suaugusieji ir kiekviena nauja karta vis veiksmingiau ją išnaudoja. Palyginę užsienio šalių ir Lietuvos žiniasklaidą, galime prieiti prie išvados, kad įvairių nelaimingų atsitikimų, susijusių su patyčiomis elektroninėje erdvėje, mastai didėja.

Kalbant apie galimas patyčių priežastis, mūsų tolerancija išvis labai menka, esame nepakantūs kitoniškumui. Man padarė įspūdį atlikta apklausa, kai dalis respondentų į klausimą, ar mano esą tolerantiški, atsakė teigiamai, bet tikrai nenorėtų dirbti ir gyventi su romais, žydais ir homoseksualiais asmenimis... Ironizuodamas sakyčiau, kad tai – fantastiškas lietuviškos tolerancijos pavyzdys. Pagrindinis vaikų atskirties darželyje veiksnys – antsvoris. Nuo ketverių metų mažieji, turintys antsvorio problemų, patiria patyčias, nes kiti vaikai namuose išsiugdo gebėjimą nepakęsti kitoniškumo, šaipytis, rodyti nepakantumą. Vis dėlto vaikams turime ugdyti sugebėjimą išlikti ir pasitikėti savimi, nepaisant kitų įžeidinėjimų ir žeminimo.“

Ryšių reguliavimo tarnybos Interneto priežiūros skyriaus vedėjas **Vilius Nakutis**:

„Apsaugoti vaikų nuo elektroninių patyčių neįmanoma, galima tik padėti jau su jomis susidūrus. Pirmiausia reikia kalbėtis apie atsakingą elgesį internete, mokyti neprisidėti prie patyčių, nespausti mygtukų „share“ ir „like“ (liet. „dalytis“ ir „patinka“) socialiniame tinkle „Facebook“. Stengtis kuo mažiau skelbti informacijos apie save, kad ja nepasinaudotų piktavaliai. Nesidalyti bet kokiomis nuotraukomis, tinkamai parinkti savo privatumo nustatymus. Kitos priemonės:

A. Zaborskis

A. Kurienė ir L. Žakevičius

N. Istomina ir G. Drukteinis

kreiptis LR ryšių reguliavimo tarnyboje (RRT) įkurtą karštąją liniją adresu www.draugiskasinternetas.lt ir pranešti apie neteisėtą bei žalingą turinį internete, kad jis būtų pašalintas. Dar galima tiesiogiai kreiptis į portalų administratorius.“

Patyčių prevencijos programos Olweus instruktorius
Laurynas Žakevičius:

„Kiekvienas patyčių atvejis – individualus. Pamatę, kad vaikas pradeda reikšti norą išskirti iš grupės kitą vaiką ir renkasi, su kuo bendrauti, reikėtų paklausti, kodėl jis taip elgiasi. Mokykloje turime pastebėti nepritampančius vaikus ir aiškintis to priežastis: ar jiems trūksta tam tikrų socialinių įgūdžių, ar kiti bendraamžiai dėl savo susigalvotų aplinkybių bando išskirti, atstumia. Reikia apibrėžti tinkamo elgesio standartą ir jo tvirtai laikytis, viešai neklijuoti žmonėms etikečių, nesityčioti per, pavyzdžiui, įvairias televizijos laidas, nemokyti vaikų būti su „stora oda“. Patyčios yra smurtas, o smurtautojas nėra auka. Norma yra nesityčioti – ir toks elgesys privalomas, todėl nereikia už tai girti. Daug vaikų, patyrusių patyčias, jas išgyvena ilgą laiką. Jie nepasitiki suaugusiaisiais – tik 30 proc. vaikų, patiriančių patyčias mokykloje, išdrįsta apie tai prabilti; 40 proc. paauglių pasisako tėvams, o daugiausia atsiveria kitiems bendraamžiams. Atitrūkimas tarp vaikų ir suaugusiųjų – didelis. Turime tai keisti.“

Lietuvos Respublikos Prezidentės patarėja švietimo klausimais **Almeda Kurienė**:

„2010 m. įvairios vyriausybinės ir nevyriausybinės organizacijos pasirašė memorandumą „Už vaikystę be patyčių“ ir atrodė, kad patyčių turėtų mažėti, bet nuo 2010 m. iki 2014 m. jų padaugėjo. Patyčių sąvoka neįteisinta nė viename teisės akte, vadinasi, teisiškai niekas nėra įpareigotas imtis priemonių joms užkirsti kelią. Patyčios – viena iš smurto formų. Švietimo įstatyme teigiama, kad mokinys privalo mokytis, o mokytojas – dirbti psichologiškai ir dvasiškai saugioje aplinkoje, vadinasi, patyčios čia įvardijamos kaip psichologinis smurtas. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktame Vaikų teisių apsaugos pagrindų įstatymo projekte patyčios apibrėžiamos kaip emocinis smurtas, todėl galima pastebėti, kad sąvokos nėra suderintos. Švietimo įstatyme nurodyta, kad mokykla privalo užtikrinti sveikas, saugias, smurto ir prievartos apraiškoms užkertančias kelią mokymosi sąlygas. Tačiau mokyklos bendruomenė ir bendraklasiai į patyčias ne visada tinkamai reaguoja. Už viską mokykloje yra atsakingas įstaigos vadovas, bet kyla klausimas, ar jis turi visus teisinius instrumentus, ar išnaudoja prevencijos priemones ir galimybes. Kiekviena mokyklos bendruomenė turėtų susikurti tinkamo ir pageidaujamo elgesio taisykles, kuriose būtų nurodyta pranešimo apie patyčias procedūra. Patyčių prevencijos programos mokyklose nėra privalomos. 2010–2014 m. buvo apie 30 programų. Dabar jas vykdo apie 50 proc. mokyklų, kuriose, remiantis statistiniais duomenimis, patyčių mažėja. Galbūt Švietimo ir mokslo ministerija šias programas galėtų įteisinti kaip privalomas ir užtikrinti struktūrinių fondų finansavimą.“

Psichologas, „Vaikų linijos“ vadovas
dr. **Robertas Povilaitis**:

„Ten, kur vyksta patyčios, reikia pokyčių. Patyčios – sistemingas ir pakartotinis priekabių ieškojimas. Prof. A. Zaborskio pristatytas tyrimas – aiškus įrodymas, kad tai nėra atsitiktinė ir pavienė problema, o paplitęs reiškinys. Kampanijos „Veiksmo savaitė BE PATYČIŲ“ tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį ir išaiškinti, kad šią problemą reikia spręsti sistemingai. Džiaugiuosi, kad 2007–2008 m. įvyko lūžis ir Lietuvoje patyčių problema buvo pripažinta, atsirado priemonių jai spręsti. Mokyklos, kurios įgyvendina patyčių prevencines programas, rezultatus pastebi jau po pusantrų metų – ir tai nėra atsitiktiniai rezultatai. Ar mokykloje turi būti tik ugdymas? Taip, bet ką daryti, kai vyksta toks engimas, kad mokytis tampa sudėtinga? Ne mokykla sukuria patyčias, bet mokykloje jos plinta masiškai. Nuo ugdymo įstaigos veiksmų priklausys, ar jos klestės. Džiugu, kad Švietimo ir mokslo ministerija diegia patyčių prevencijos priemones, bet kiek jos yra paplitusios ir kiek mokyklų jomis pasinaudoja? Žinoma, tai galima keisti. Kalbant apie smurto problemos sprendimą, PSO pabrėžia, kad greta jau minėtų priemonių svarbu, kokios nuostatos apie smurtą gyvuoja visuomenėje. Lietuvoje nuostatų, palankių patyčioms, gana daug. Nėra susiformavusios aiškios gero ir tinkamo elgesio ribos. Pastaraisiais metais šiek tiek padidėjęs patyčių mastas kelia nerimą. „Vaikų linija“ daug dėmesio skiria patyčioms elektroninėje erdvėje, bet nėra aišku, kas už tai atsakingas. Kodėl mokyklos vadovas gali pasakyti, kad mokykloje patyčios netoleruojamos, o interneto portale, turinčiame vadovus, tam nekliudoma?“

Diskusijoje taip pat dalyvavo Utenos Aukštakalnio progimnazijos, kurioje programa Olweus vykdoma nuo 2009 m., direktorius Arvydas Šilinskas, Vaikų teisių apsaugos kontrolierės vyresnysis patarėjas Egidijus Meilus, ŠMM Švietimo pagalbos skyriaus vyriausioji specialistė Ligita Vaicekauskaitė, Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius, interneto portalo 15min.lt generalinio direktoriaus pavaduotojas Donatas Večerskis, Tėvų forumo atstovė Jolanta Lipkevičienė, ŠMM Neformalaus švietimo skyriaus vedėjas dr. Rolandas Zuoza, ŠMM švietimo pagalbos skyriaus vedėja Gražina Šeibokienė, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro direktorė Irma Čiužienė. Diskusiją su ŠMM viceministre N. Istomina vedė rašytojas Giedrius Drukteinis.

Dalyvių nuomone, bendromis jėgomis įmanoma stipriai pakeisti situaciją ir padėti vaikams. Ši diskusija – tai „Veiksmo savaitės BE PATYČIŲ“ renginys.

Parengė **Agnė PATACKAITĖ**

R. Povilaitis

E. Laurinaitis ir V. Nakutis

Renatos Česnavičienės nuotraukos

Galvokite apie problemą kaip apie galimybę

Viena didžiausių Lietuvos nesėkmių šiuo metu dažnai įvardijamas nesugebėjimas kurti modernios, pilietiškos, savimi pasitikinčios visuomenės. Pasak Vytauto Didžiojo universiteto Viešosios komunikacijos katedros dėstytojo, buvusio „Amerikos balso“ radijo lietuvių redakcijos vadovo Romo Sakadolskio, „mes, lietuviai, vis dar gyvename apkasuose, mes vis dar „ginamės“. Suprantu, kodėl taip yra, turint galvoje mūsų istoriją. Tačiau pasaulis pasikeitęs, tas puslapis užverstas. Galbūt mes, kaip visuomenė, nesame tinkamai pasiruošę gyventi XXI a. Europoje. Pagalvojus supranti, kad nėra tokios pilietiškos visuomenės, kurios galima buvo tikėtis, apie kurią kadaise kalbėjo Meilė Lukšienė, kiti Lietuvos šviesuoliai.“ O santykiai mokykloje (mokytojo ir mokinio, tėvų ir mokytojo), jų kokybė yra tai, kas gali tapti (arba ne) tvirtu pagrindu pilietiškai ateities visuomenei. Jei tik atsisakysime mąstymo, kad valstybę galima kurti ir visuomenę keisti pigiai – tikėtis deramos kaitos be didesnių investicijų. Pasak R. Sakadolskio, „verta atkreipti dėmesį į tokias sritis, kaip švietimas. Pasižiūrėję į Suomijos patirtį matome, kad ten mokytojo profesija yra prestižinė, o šį darbą gali dirbti tik labai aukštus reikalavimus atitinkantys žmonės. Mums iki to dar toli. Daug kas sako, kad švietimas keičia žmonių gyvenimą. Jeigu reikėtų kalbėti apie socialinę ar ekonominę pažangą visuomenėje, vienas iš pagrindinių stabdžių, sakyčiau, yra tai, kad mes manėme, jog valstybę galime kurti daug į ją neinvestuodami. O iš tiesų investuoti reikia daug – tiek pinigų, tiek žmogiškųjų išteklių.“

FORUMAS PAČIU LAIKU

Panašu, kad Lietuvos vaikų ir jaunimo centras (LVJC) pačiu laiku surengė Pedagogų forumą „Pozityvus mokytojo ir mokinių bendravimas: ar tai (ne)įmanoma?“ Tema nėra vienadienė ir vienareikšmė. Renginys organizuotas siekiant stiprinti mokytojo ir mokinių tarpusavio santykius – padėti mokytojams geriau suprasti mokinių poreikius, įvertinti jų gebėjimus bei galimybes, taip pat aptarti veiksmingiausias ugdymo formas ir būdus. Kitaip kalbant, edukacinėje erdvėje paskleisti žinią apie tai, kad mokykloje mokytojas ir mokinys gali sėkmingai bendrauti, o ne tik kovoti. Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) dėstytoja prof. dr. **Palmira Pečiuliauskienė** forume aptarė naujosios mokinių kartos tarpasmeninės komunikacijos ypatumus, LEU dėstytoja doc. dr. **Alvyra Galkienė** kalbėjo apie šiuolaikinio mokytojo vaizdinį mokinių požiūriu. Ugdymo plėtotės centro Ugdymo turinio skyriaus vedėja dr. **Loreta Statauskienė** pasakojo apie įtraukiojo vertinimo kriterijų konstravimą pamokoje.

Daug laiko forume skirta gilinimuisi į skirtingo amžiaus mokinių ugdymo(si) ypatumus, apžvelgti pagrindiniai komunikavimo būdai, padedantys mokytojams geriau suprasti ir toleruoti skirtingus vaikų požiūrius bei poreikius, lengviau organizuoti mokymą(si). Vaikų ir jaunimo psichologų asociacijos valdybos pirmininkės, Kauno Jono Basanavičiaus gimnazijos psichologės **Ramunės Dobrovolskienės** pranešimas **„Mokytojas ir mokinys – asmenybės iš skirtingų amžių“** privertė suklusti. Pranešimo mintys, parsivežtos į mokyklas, skatina diskutuoti. Redakcijai paprašius, psichologė R. Dobrovolskienė parengė pranešimo santrauką, kurią ir pateikiame su antrašte

Į pagalbą ieškantiesiems tiesos

MOKYTOJO UŽDAVINYS – BESĄLYGIŠKAI STENGTIS SUPRASTI MOKINĮ

Mokytojas ir mokinys – asmenybės, sprendžiančios skirtingus gyvenimo uždavinius. Žmogaus raidos etapuose įgyta patirtis turi didelės reikšmės tarpusavio supratimui, bendradarbiavimui, emocinei raiškai. Šiandien iš mokytojo tikimasi sąmoningumo bendraujant su mokiniais, o jo suaugęs žmogus gali pasisemti analizuodamas raidos psichologiją. Žmogaus raidai svarbu ne tik kalendorinė gimimo data ir fiziologinė išvaizda, į ką dažniausiai orientuojamės, bet ir emocinis, protinis, socialinis, kultūrinis amžius, gyvenimo patirtis. Įvairūs kito žmogaus išgyvenimai, apie kuriuos bendraujantysis dažniausiai nežino, paveikia bendravimo ir bendradarbiavimo procesą, tarpusavio supratimą. Mokytojo uždavinys – besąlygiškai stengtis suprasti mokinį. Tačiau tai padaryti jis gali tik gebėdamas suprasti ir priimti save. Taigi mokytojo gebėjimas reflektuoti patirtį tiesiogiai turi įtakos ir jo bendravimui su mokiniais, ir darbo sėkmei. Išanalizavęs savo raidos etapus, pavyzdžiui, pagal Eriką Eriksoną, suvokdamas, kokius uždavinius gyvenime sprendė teigiamai, o kur sustojo ir įstrigo, mokytojas, tikėtina, sąmoningai reaguos į mokinių priešingą jam pačiam elgesį, požiūrį, nuostatas, įpročius. Mokytojas ir mokinys sukurs pozityvius santykius, jei sumažins priešiškumą vienas kitam, sugebės tai, ką galvoja, išsakyti pagarbiai ir tolerantiškai.

Ekonominė, politinė, istorinė situacija taip pat turi įtakos žmogaus raidai: verty-

bėms, moralinėms nuostatoms, saugumo jausmui, tolerancijos riboms. Šiandienos mokytojas ir šiandienos mokinys – asmenybės iš skirtingų amžių tikrąja to žodžio prasme: juos skiria nematoma istorinė geležinė uždanga. Todėl kyla nesutarimų dėl požiūrio į asmeninę laisvę, teises, pareigas ir kitus visuomenei reikšmingus dalykus. Svarbu, kad bendraujant vyktų diskusija, debatai, o ne konfliktas, nes vienintelės ir tikros tiesos šiuo atveju nėra.

Technologijų raida veikia informacijos prieinamumą, žinių ir gebėjimų įgijimą, jų vertę bei praktinį panaudojimą. Auklėjimo stilius šeimoje, asmenybės bruožai ir gyvenimo įvykiai padeda arba trukdo asmeniui save realizuoti. Žmogaus kognityvinei, psichologinio atsparumo, saviraiškos raidai turi įtakos labai daug faktorių. Visa tai veikia mokytojo ir mokinio tarpusavio santykius, bendradarbiavimą, todėl mokytojui svarbu rasti atsakymus į šiuos klausimus:

- Kuo mano karta skiriasi nuo šiandieninės kartos, su kuria bendrauju?
- Kokių tikslų, asmeninių ir profesinių, siekiu būdamas mokytoju?
- Kokios pasikartojančios situacijos mane vargina, ką man tai reiškia?

Tiek mokytojui, tiek apskritai suaugusiam žmogui svarbu pripažinti, kad geriausiai mokiniuose mato tai (tas savybes, tą elgesį, emocijas), kas trukdo jam pačiam (su kuriomis savybėmis nesusitaiko, kovoja). Mokytojui svarbu suprasti, kad jį mokiniai klasėje prieš save mato vieną. Jis mokiniui yra ne tik pamokos aiškintojas, bet ir žmogus, iš kurio tikimasi asmeninio emocinio ryšio (mokinys – mokytojas). Mokytojo komunikacinis suvokimas kitoks: mokytojas – mokiniai (klasė). Skiriasi emocinis krūvis, todėl jam sunku patenkinti kiekvieno mokinio asmeninio komunikavimo poreikį. Mokiniui tai sunku suprasti, priimti, nes jis – dar vaikas, paauglys, o mokytojui nėra lengva atlaikyti tokį didelį lūkesčių svorį, todėl jis išgyvena frustraciją. Kasdien patirti tokius išgyvenimus gali tik save gerai pažįstantis, didelius psichologinio atsparumo išteklius turintis žmogus. Todėl ir yra svarbu gebėti reflektuoti, priimti sprendimus, pailsėti ir atgauti fizinę bei emocinę pusiausvyrą.

MOKYMO STILIAI

Mokytojo savijautai įtakos turi ir pasirinktas mokymo stilius.

Pasyviam mokymo stiliui būdingas neveiklumas, nuolatinis teisinimasis, intravertiškumas, susirūpinimas savimi, auditorijos valdymo perdavimas klasei. Mokytojui emocinė įtampa kyla dėl to, kad dažniausiai sunku išsaugoti autoritetą, sąmoningai suvokti savo vaidmenį pamokoje, o mokiniai nuolat pažeidžia ir taip neaiškias bendravimo su mokytoju ribas.

Agresyvus mokymo stilius, kai mokytojas netenka pusiausvyros, išlieja pyktį, aiškiai ir tiksliai įvardija reikalavimus, dažnai neatsižvelgdamas į mokinių poreikius, suteikia saugumą mokytojo autoritetui, užtikrina emocijų išventiliavimą, tačiau mokiniai nuolat jaučia emocinį nepasitenkinimą, bijo, nemėgsta dėstomo dalyko. Mokytojas išgyvena atskirtį su savo mokiniais ir tai jam kelia ambivalentiškus jausmus, dažnai – nepasitenkinimą.

Tvirtą mokymo stilių pasirinkęs mokytojas valdo pamokos struktūrą, klasę kontroliuoja mandagiai, dažniausiai yra patenkintas darbu ir bendravimu su mokiniais, tačiau jo viduje nuolat vyksta diskusija, kaip išlaikyti pusiausvyrą tarp griežtumo ir atsipalaidavimo.

Panašu, kad mokytojui patirti ambivalencijos būseną yra tiesiog neišvengiama darbo dalis. Kiekvieną dieną tenka išgyventi malonias ir nemalonias situacijas, vedant pamoką rinktis: siekti užsibrėžtų mokymo tikslų ar reaguoti į netikėtai iškilusią situaciją, improvizuoti. Šiandien dirbti mokytoju reiškia prisiimti atsakomybę už ugdymo procesą ir mokinių saugumą, būti įdomia, tvirta, gebančia gyvenimo išmintimi dalytis asmenybe, mokančia išklausyti, suprasti, įtikinti, pasitikėti, taip pat – nustatyti elgesio ir bendravimo ribas. Tai garbinga profesija, nes tik pagarbos verti žmonės gali dirbti mokytojais.

RECEPTŲ NEBŪNA, BET ĮSIKLAUSYTI VERTA

Forume taip pat skaityti pranešimai komunikavimo kompetencijos ugdymo, įtraukiant mokinius į mokyklos kūrimą ir valdymą, pedagogo galimybės užmegzti pozityvų dialogą per patrauklias mokiniui veiklas, temomis, analizuota, kaip komandinis mokyklos bendruomenės darbas grąžina mokiniui norą mokytis. Pranešimus skaitė Lietuvos sveikatos mokslų universiteto vidurinės mokyklos kuratorė Inga Švedienė, Trakų r. Rūdiškių gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja metodininkė Zita Bartkevičienė, Vilniaus „Židinio“ suaugusiųjų mokyklos psichologė Alina Martinkutė ir kiti. Nebuvo pamiršta ir tai, kad mokykla yra vieta, kurioje susitinka įvairūs žmonės – skirtingų kartų, pasaulėžiūrų, nevienodos socialinės padėties. Tai irgi gali tapti konfliktų, nesusikalbėjimų priežastimi, ir to neįmanoma išvengti. Tačiau reikia valdyti, reguliuoti, spręsti.

Redakcija klausia, ar Jums dažnai tenka „gesinti gaisrus“ savo mokykloje? Kaip sprendžiate kartų konfliktą, jeigu jį pripažįstate?
Rašykite adresu – zina.rimgailiene@sac.smm.lt.

KONFLIKTAS MOKYKLOJE. AR ĮMANOMA BENDRADARBIAUTI?

Šia tema forume kalbėjo, taip pat jau skelbė informaciją interneto svetainėse Vilniaus Tuskulėnų vidurinės mokyklos psichologė **Loreta Juravičienė**. Ji nurodo šias konfliktų priežastis mokykloje:

- **Skirtingos vertybės:** mokykloje susiduria skirtingi žmonės.
- **Skirtingas to paties dalyko suvokimas.** Pavyzdžiui, skambutis mokykloje. Jo muzika mokytojui gali atrodyti nesuprantama, nes per daug moderni, o vaikui – atvirkščiai: atgyvenusi.
- **Skirtingi interesai.** Tik mums, suaugusiesiems, atrodo, kad į mokyklą einama mokytis. Vaikai čia ateina gyventi – susirasti draugų, išreikšti save, išsiskirti, tikisi būti įvertinti ir sėkmingi.
- **Skirtingi psichologiniai poreikiai.** Mokytojas nori, kad pamoka vyktų sklandžiai, o vaikai – išreikšti save. Vaikas, trukdydamas pamoką, galbūt sprendžia savivertės problemą – trokšta pasirodyti šaunesnis prieš klasės draugą, o ne įžeisti mokytoją.

Psichologė numato penkis veiksnius, kurie padeda spręsti konfliktus. Pirmas – pagarba. Tai – bendravimo amortizatorius. Pagarbūs santykiai, nuostata būti pagarbiam ir gerbti kitą yra esminiai dalykai. Antra – aktyvaus klausymosi įgūdžiai būtini ir mokytojams, ir mokiniams. Abi šalys turėtų būti atsakingos už pokalbį, už pamoką. Deja, mokykloje dažnai vaikai atsakomybę linkę perkelti mokytojui („nesudomino“), o mokytojai – neįsiklausyti, nurašyti mokinį („dvejetukininkas“). Trečia – gebėjimas reflektuoti savo nuostatas. Visi žmonės turi nuostatų, tačiau ne visi jas pažįsta ar yra įsisąmoninę. Nuostatas būtina įsisąmoninti, bet nereiktų visada jomis vadovautis. Mokytojams svarbu ugdyti savirefleksiją, kad įprotis vertinti dalykines žinias nepersikeltų į asmeninę plotmę, kad nebūtų klijuojamos etiketės („šitas – toks, tas – anoks“). Ketvirta – konfliktų užuomazgų pastebėjimas. Tai svarbu, nes kuo anksčiau tai įžvelgsime, tuo didesnės galimybės viską ramiai ir konstruktyviai išspręsti. Sustabdyti įsiplieskusį konfliktą, kai abi šalys įkaitusios – beveik neįmanoma, tuomet galima tik jį gesinti. Penktas veiksnys – nusiteikimas spręsti konfliktus.

Apibendrindama psichologė L. Juravičienė teigia, kad sprendžiamas konfliktas gali atskleisti naujų bendravimo ir bendradarbiavimo galimybių.

Parengė **Zina RIMGAILIENĖ**

Papildytos realybės technologija edukacijos tarnyboje

Papildyta realybė (angl. Augmented Reality) suprantama kaip realaus fizinio pasaulio ir aplinkos papildymas kompiuterio generuojamais elementais – tokiais kaip vaizdas, garsas ir kita informacija – bei suvokiama kaip tikrovė.

PAPILDYTOS REALYBĖS SĄVOKA INFORMATIKOS PASAULYJE

Manoma, kad pirmasis papildytos realybės (PR) terminą 1990 m. pradėjo vartoti bendrovės „Boeing“ mokslo darbuotojas Tomas Caudellas. Šiuo metu pasaulyje gerai žinomi ir visuotinai pripažinti du apibrėžimai. Vieną iš jų 1997 m. sukūrė amerikiečių ekonomistas Ronaldas Azuma. Jo teigimu, papildyta realybė sujungia realų ir virtualų pasaulius, yra interaktyvi realiajame laike bei naudojama 3D formatu. Antrasis apibrėžimas žinomas pavadinimu Milgramo realybė, t. y. virtuali aplinka. Jį 1994 m. sukūrė mišrios realybės (angl. Mixed Reality) ekspertai Paulas Milgramas ir Fumio Kishino. Virtuali realybė apibūdinama kaip aplinka, kuri apima tiek realią, tiek ir virtualią sferas. Tarp jų ir atsiranda papildyta realybė (artimesnė realiai aplinkai) ir papildyta virtuali aplinka (artimesnė virtualiai aplinkai).

KULTŪROS PAVELDO OBJEKTE ĮGYVENDINTA PAPILDYTOS REALYBĖS TECHNOLOGIJA

Praėjusių metų pabaigoje kultūros paveldo objekte – Energetikos ir technikos muziejaus širdyje – pirmojoje Vilniaus centrinėje elektrinėje buvo įgyvendintas inovatyvios informacinės technologijos projektas – įdiegta papildytos realybės technologija. Visa tai finansavo Lietuvos kultūros taryba. Projekto įgyvendintojų – bendrovės „News Bridge Group“ atstovų – nuomone, papildytos realybės technologija palyginti neseniai pradėta vystyti ir nėra ištobulinta, tačiau jau ir dabar ji pateikia gerų rezultatų. Tai realaus pasaulio atvaizdavimas praturtinant jį kompiuteriu sukurta informacija.

Pirmoji Vilniaus centrinė elektrinė jau 40 metų nebegamina elektros energijos, bet muziejaus lankytojai pasitelkę papildytos realybės technologiją gali susipažinti su elektrinės katilo, turbinos, valdymo pulto darbo procesu. Taigi lankytojui arba lankytojų grupei įteikiamas planšetinis kompiuteris, kuris nukreipiamas į prie stebimo objekto pritvirtintą žymeklį. Kompiuterio ekrane lankytojas mato jau ne neveikiantį katilą, bet visą jo veikiančios konstrukcijos struktūrą trimatėje erdvėje. Be to, galima pačiam „įjungti“ katilą. Visų pirma, pasitelkus planšetinį kompiuterį, atidaroma vandens sklendė. Kai vanduo pripildo atitinkamas talpyklas, atveriama dujų sklendė ir jos uždegamos – prasideda garo gamybos procesas. Įdomiausia, kad įjungdami katilą matome proceso vaizdus ir girdime natūralius garsus: vandens čiurlenimą, tekančių dujų šniokštimą, liepsną.

Įjungę katilą lankytojai keliauja į turbinų salę. Sustoję paženklintoje vietoje, planšetinį kompiuterį jie nukreipia į šio objekto žymeklį – atsiveria vidinis turbinos konstrukcijos vaizdas. Pasinaudoję kompiuteriu, lankytojai katilo gaminamą garą paleidžia į turbiną, ir ši pradeda sukti prie jos prijungtą generatorių. Girdime turbinos ir generatoriaus keliamą triukšmą, galime stebėti atvirą konstrukciją.

Trečias elektrinės objektas, kuriame įdiegta papildytos realybės technologija, yra valdymo pultas. Norėdami pamatyti jį veikiantį, stebime ir valdome planšetiniu kompiuteriu.

Bendrovės „News Bridge Group“ atstovai papildytos realybės technologijos veikimo principą aiškina taip: planšetinis kompiuteris ar kitas išmanusis įrenginys per priekyje esančią kamerą fiksuoja ant objekto esantį žymeklį ir pagal iš anksto ant jo nustatytus taškus orientuojasi erdvėje, t. y. planšetinis kompiuteris žino, kokiu kampu ir kokia kryptimi yra judinamas. Programinė įranga pagal gautas koordinates pozicionuoja 3D modelį ekrane, kuris perdengia arba papildo realųjį vaizdą. Visa tai vyksta realiuoju laiku.

Elektrinės katilo su papildytos realybės elementais valdymas

Šią technologiją išbandyti gali kiekvienas su „Metaio“ programų paketu. Tam nereikia specifinių žinių.

Energetikos ir technikos muziejus stebina ne tik papildytos realybės technologijos pritaikymu, bet ir kitais inovatyviais sprendimais. Lankytojams į pagalbą ateina audio- ir videogidai. Norint muziejuje naudotis audiogidu, reikėtų turėti planšetinį kompiuterį arba išmanųjį telefoną. Atitinkamą įrangą gali suteikti ir muziejaus darbuotojai. Lankydami energetikos ir transporto ekspozicijas, rasite atitinkamus audiogido simbolius ir klausysitės juose nurodytų garso takelių.

Videogidas – tai kurtiesiems skirta mobilioji programėlė planšetiniame kompiuteryje, gestų kalba pasakojanti apie saugomas vertybes. Jo maršrutas programėlės plane sužymėtas sutartiniais ženklais, kuriuos rasite muziejaus ekspozicijose. Videogidas apie objektus pasakoja lietuvių ir tarptautine gestų kalbomis.

PRITAIKYMO SRITYS

Pastaraisiais metais, naudojantis papildytos realybės technologija, visame pasaulyje kuriami nauji produktai, padedantys interaktyviai, bet kartu ir realiai pažinti aplinką. Medicinos, reklamos, kelių infrastruktūros specialistai pripažįsta, kad ji padeda naujai suvokti pasaulį. Šios technologijos pritaikymas gali būti labai platus, pradedant edukacija, pagalba neįgaliesiems, baigiant reklama, pramoginiu turiniu.

Dabartiniai PR technologijos naudotojai dažnai būna žmonės, susiruošę į tolimą kelionę arba norintys rasti kokias nors paslaugas bet kurioje pasaulio vietoje. Komerciniams tikslams papildyta realybė naudojama kaip vienas iš galimų būdų vizualiai pateikti pasiūlymus apie prekes ar pačią įmonę. Renginiuose, parodose, saugaus eismo įmonėse PR vaizdai leidžia padidinti stendų apžiūros laiką ir lankomumą. Interaktyviuose renginiuose tai yra būdas patraukti reikiamą auditoriją ir leisti jai pažinti produkto ar paslaugos pasaulį.

Parengė **Vytautas MANKEVIČIUS**

Nauja kilnojamoji paroda mokykloms

Holokaustas – atvira Lietuvos istorijos žaizda: per Antrąjį pasaulinį karą Lietuvoje sunaikinti beveik visi žydų tautybės žmonės. Kovo 11-osios išvakarėse Valstybiniame Vilniaus Gaono žydų muziejuje švietimo ekspertams pristatyta nauja kilnojamoji paroda „Išsigelbėjęs Lietuvos žydų vaikas pasakoja apie Šoa“, parengta 2009 m. nuolatinės ekspozicijos pagrindu ir skirta eksponuoti mokyklose. Parodos prezentaciją parengė Žydų gelbėjimo ir atminimo įamžinimo skyriaus vedėja ir parodos kuratorė Danutė Selčinskaja.

Per pristatymą Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus direktorius Markas Zingeris sakė: „Ši paroda – vienas iš sėkmingiausių mūsų projektų. Tai galimybė papasakoti visam pasauliui apie Lietuvos žmonių moralinį gebėjimą skirti pelus nuo grūdų išaušus lemtingai sprendimo akimirkai. Apie tai reikėtų kalbėti mokyklose, kuriose ypač svarbus moralinis žmogaus ugdymas.“ M. Zingeris akcentavo, kad pasakoti irgi reikia mokėti, nes bet kurią temą galima sugadinti netalentingai perteikiant ar ribotai interpretuojant.

„Nepamirštama tai, kaip žmonės gelbėjo vieni kitus, ir tai, kad kai kurie iš jų buvo laikomi nevertais gyventi“, – teigė vienas iš išgelbėtų vaikų Tobijas Jafetas, kurio gyvenimo istorija pateikiama ir parodoje.

Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti švietimo programų koordinatorė Ingrida Vilkienė pasidžiaugė, kad tokia kilnojamoji paroda atveria naujus mokinių edukacijos horizontus: „Tai – proga šviesti žmones, negalinčius atvažiuoti į Vilnių. Mokiniams reikia gerų pavyzdžių, kad jie suprastų, kas yra gėris. Tikiu švietimu ir tuo, kad kiekviena papasakota istorija gali ne tik sugraudinti, bet ir tapti pamoka, kaip turėtume pasielgti, jeigu gyvenime nutiktų kas nors panašaus.“

Apie parodą

Visos parodos istorijos skaudžios ir savitos. Išsamiai ir informatyviai papasakojamos pagrindinės kiekvieno išgelbėto vaiko ir jo gelbėtojo, kuriam skiriami gražiausi žodžiai, lemties detalės. Per jas galima pažinti ne tik istoriją apskritai, bet ir kiekvienos asmenybės bruožus. Unikalios ir ypač retos fotografijos suteikia progą pajausti tų laikų dvasią, kita vertus, per nuotraukas atskleistos individualios patirtys sustiprina neteisybės jausmą. Kodėl žmonės turėjo taip kentėti? Viso to neįmanoma pamiršti ar kaip nors nuo to atsiriboti, tačiau apsisprendimas lemtingą akimirką gelbėti kitą sugrąžina tikėjimą žmogiškumu.

Parengtos dvi parodos „Išsigelbėjęs Lietuvos žydų vaikas pasakoja apie Šoa“ kilnojamosios versijos. 25 (dalinė parodos versija – 18 vnt.) tekstiliniai pakabinami plakatai su tekstais, nuotraukų aprašymais ir informacija lietuvių kalba. Ši ekspozicija skirta Lietuvos mokykloms. Kitą parodos versiją sudaro taip pat 25 (dalinė versija – 18 vnt.) ištraukiamieji dvipusiai stendai su informacija lietuvių ir anglų kalbomis. Jie skirti eksponuoti tiek Lietuvos mokyklose ir kultūros įstaigose, tiek užsienyje.

Agnė PATACKAITĖ

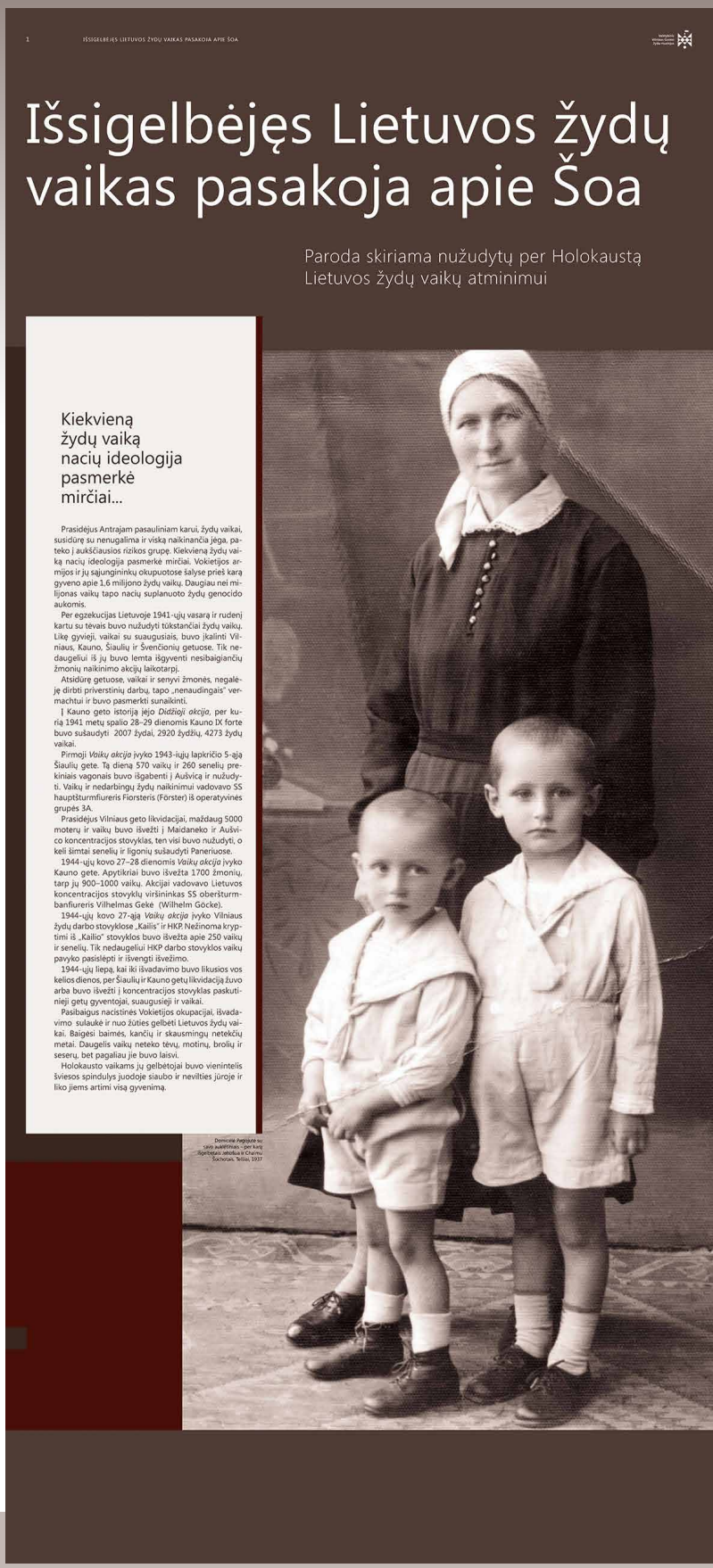

Parodos kuratorė – Danutė Selčinskaja,
tel. (8 5) 261 5729, el. p. danute.selcinskaja@jmuseum.lt.
Virtualią parodos versiją galima rasti specialiai šiam projektui sukurtoje interneto svetainėje adresu **www.issigelbejesvaikas.lt**.

Mokinių piešiniuose atgimė Lietuvos istorija

Autorės nuotr.

Baigiantis žiemai į Nacionalinį Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų muziejų Vilniuje rinkosi jaunieji dailininkai iš visos Lietuvos. Rūmų Didžiojoje renesansinėje menėje vyko tarptautinio vaikų ir jaunimo meninės kūrybos darbų konkurso „Kelionė laiku – atgimusi Valdovų rūmų istorija“ laimėtojų pagerbimo šventė.

Susirinkusiuosius sveikino Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos trombonininkai (vadovas Algirdas Šuminas) ir senosios muzikos vokalinis ansamblis „Lirum“ (vadovė Auksė Stankevičienė).

Į renginį atvykę mokiniai, jų mokytojai ir tėvai turėjo puikią progą geriau pažinti Valdovų rūmų muziejų. Trumpai, bet itin įdomiai rūmų istoriją apžvelgė Valdovų rūmų muziejaus direktoriaus pavaduotoja istorikė Jolanta Karpavičienė: „Valdovų rūmai – ypatinga ir Lietuvai labai reikšminga vieta. Čia sukaupti archeologiniai radiniai pasakoja istoriją apie mūsų valstybės pradžią, apie tai, kaip Mindaugas suvienijo valstybę, kaip į sostą atėjo Gediminaičiai, vėliau virtę Jogailaičiais. Tai Šventaragio slėnis, Lietuvos Didžiųjų kunigaikščių rezidencija, katedra ir jos aikštė, Žemutinė bei Aukštutinė pilys, Gedimino kalnas... Ypatinga erdvė, kurioje skleidėsi reikšmingi mūsų istorijos įvykiai.“

J. Karpavičienė pasakojo, kad nuo pat XIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai tapo mūsų valstybės centru, kur buvo modeliuojama vidaus ir užsienio politika, priimami garbingiausi svečiai, rašomi Lietuvos statutai, kaupiama dokumentacija. Čia gyveno ir kūrė žmonės, suvokę ir prisiėmę atsakomybę už savo tautos istoriją. 1655 m. pirmą kartą į šią teritoriją įžengė priešo koja. Maskvėnų kariuomenė nusiaubė Vilnių ir apgriovė rūmus. Šešerius metus karaliavusių okupantų tikslas buvo kiek įmanoma labiau sunaikinti Vilnių, išvežti iš Lietuvos daugybę vertybių, kurios rezidencijoje buvo kaupiamos kelis šimtus metų. Po šešerius metus trukusios okupacijos Vilniui pavyko atsigauti, tačiau Valdovų rūmai kaip valstybės centras jau nebefunkcionavo. Bajorai ir kiti didikai daugybę kartų kreipėsi į Seimą, prašydami skirti pinigų rezidencijai atkurti, bet to padaryti nebuvo įmanoma, nes tuo metu Lietuva ir Lenkija jau išgyveno sudėtingą karų su švedais, turkais ir rusais laikotarpį. 150 metų valdovų rezidencija stovėjo kaip išdidus priminimas apie tai, kad šie rūmai ilgą laiką buvo svarbiausia Lietuvos valstybingumo erdvė. Tačiau XVIII–XIX a. sandūroje carinės Rusijos iniciatyva jie buvo beveik visiškai nugriauti. Atstatymo idėja atgimė tik XX a. pabaigoje kartu su Sąjūdžiu, o atkūrimo darbai pradėti 2002 m. Valdovų rūmai, nors iki galo ir neįrengti, lankytojams duris atvėrė 2009-aisiais.

„Šiandien vaikščiodamas po muziejaus rūsius ir ekspozicijas kiekvienas gali matyti archeologinį paveldą ir eksponatus, kurie liudija, kokia didinga ir garbinga buvo, yra ir, neabejoju, bus Lietuva. Galima statyti daug statinių, bet jie atrodys beverčiai, jei nebus pilni gyvosios istorijos, jei neegzistuos istorinė atmintis ir kultūrinis tapatumas. Todėl džiaugiuosi, jog tiek daug jaunų žmonių savo piešiniais įrodo, kad istorinė atmintis gyva, kad jiems svarbus valstybingumas, Lietuvos praeitis, dabartis ir ateitis“, – kalbėjo J. Karpavičienė.

Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro (LMNŠC), Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų ir Dailės mokytojų asociacijos organizuotame kūrybiniame konkurse dalyvavo 328 mokiniai iš įvairiausių Lietuvos vietovių, Norvegijos, Rusijos, JAV. Jie piešiniuose dailės kalba išreiškė savo santykį su istorine praeitimi. Kiekvienoje amžiaus grupėje buvo atrinkta po 20 geriausių piešinių ir jie pateko į Valdovų rūmuose surengtą parodą.

Konkurso dalyviai į užduotį pažvelgė itin kūrybiškai: bandė perteikti tuomečių žmonių gyvenimo būdą, piešė istorines asmenybes ir įvykius, ieškojo praeities atspindžių šiandienos gyvenime, rinkosi skirtingus raiškos būdus.

„Jaunieji dailininkai kartu su savo mokytojais tikrai leidosi į kelionę laiku – mintimis lankėsi puošniose rūmų menėse, ragavo valgių, bendravo su rūmų damomis ir ponais. Smagu, kad mūsų mokiniai yra kūrybingi, domisi savo praeitimi ir sugebėjo ją taip puikiai perteikti darbuose“, – džiaugėsi Dailės mokytojų asociacijos atstovė Angelija Vekterienė.

Konkurso laureatė Kauno Jono Basanavičiaus gimnazijos gimnazistė Jurgita Stankūnaitė įsitikinusi, kad Lietuvos istorija – kiekvieno iš mūsų istorija: „Lietuvos istorija – mūsų tautinio tapatumo ženklas ir kiekvienas turi ją žinoti, nes tai yra neatsiejama mūsų dalis. Konkursui piešiau mylimojo laišką. Naudojau dekupažo, popieriaus sendinimo kava, grafikos technikas. Mano piešinyje moteris perduoda į ritinėlį susuktą mylimam žmogui skirtą laišką pasiuntiniui, keliaujančiam į kitą šalį... Kas tame laiške – kiekvienas gali sukurti savo istoriją. Mano nuomone, gerai, jog švietimo sistema stengiasi, kad jaunimas nepamirštų Lietuvos istorijos ir ją kuo geriau suprastų.“

J. Stankūnaitei pritarė ir Panevėžio „Šaltinio“ gimnazijos septintokė Urtė Mušauskaitė: „Be istorijos nebūtų ir mūsų. Konkurse nusprendžiau dalyvauti, nes Lietuvos istorija man yra brangi. Savo piešinyje bandžiau įsivaizduoti, kaip Valdovų rūmai atrodė seniau, ir tą atskleisti nusprendžiau per gražią Žygimanto Augusto ir Barboros Radvilaitės meilės istoriją.“

Konkursu buvo siekiama skatinti mokinių pilietinį auklėjimą ir istorinės savimonės ugdymą, kultūrinio paveldo aktualinimą, atskleisti kūrybinius ir meninius sugebėjimus, puoselėti vertybines nuostatas. Dalis mokinių piešinių išleisti atvirukais, planuojama parengti ir konkurso darbų katalogą.

Konkurso geriausių darbų paroda Valdovų rūmuose veiks iki gegužės 3 d.

Viktorija KALAIMAITĖ
LMNŠC komunikacijos specialistė

Jurgita Stankūnaitė, 17 m., Kauno Jono Basanavičiaus g-ja (dailės mokytoja Jadvyga Visockienė)

Ivona Gilevska, 13 m., Vilniaus r. Kyviškių pagr. m-kla (dailės vyr. mokytoja Dovilė Blažytė-Vanagienė)

Justina Stankutė, 8 m., Tauragės r. sav. Skaudvilės g-ja (mokytoja Vilija Stankienė)

Augustė Mižutavičiūtė, 10 m., Šilalės r. Kaltinėnų Aleksandro Stulginskio g-ja (mokytoja Laima Šepikaitė)

Algimanto Urbelionio nuotraukos

Ką manote apie „Joną ir Gretą“?

Klaipėdos Hermano Zudermano gimnazijos vyresnių klasių moksleiviai – apie Engelberto Humperdincko operą, kurią pastatė režisierė Dalia Ibelhauptaitė ir maestro Gintaras Rinkevičius Vilniaus miesto operoje („Vilnius City Opera“).

Dmitrijaus Matvejevo nuotr.

Karole Miller (19 m.)

Spektaklis labai nudžiugino. Tai buvo pirma mano gyvai matyta opera, nors dažnai einu į filmuotų operų peržiūras ar kitus projektus, kuriuose rodomi muzikiniai spektakliai, nes mano mama yra didelė miuziklų mylėtoja. Tas faktas, kad opera buvo paruošta mano bendraamžių tema, labai inspiravo pradėti mąstyti, kokios yra mano svajonės, ką noriu pasiekti.

Nežinau, kurį personažą galėčiau išskirti. Gal – mamą... Man patiko, kad ji buvo pavaizduota šiek tiek kitaip nei brolių Grimų pasakoje, kurioje ji pikta ir nemyli vaikų. O čia mes pamatėme, kaip mama apkabina savo vaikus, ir tokia laiminga istorijos pabaiga man padarė įspūdį.

Urtė (17 m.)

Buvo labai įdomu pamatyti tokią versiją – šiuolaikišką, labai artimą jaunimui. Mačiau daugybę scenų, kurios yra iš tiesų aktualios dabartiniam jaunam žmogui, ir man tai labai patiko.

Labiausiai įsiminė Greta ir Jonas. Taip pat – momentas, kai jie įėjo į saldainių trobelę ir pasirodė Vampyras.

Raganos interpretacija irgi kitokia. Tai net šiek tiek nustebino, bet maloniai – vis kažkas naujo...

Dovydas (18 m.)

Man tiesiog labai patiko jausmas, kad kažkas iš senovinio pereina į modernų. Tokia metamorfozė.

Esu aplankęs nemažai operų. Jei lyginčiau su kitomis matytomis operomis, „Joną ir Gretą“ tikriausiai išrinkčiau į „Top 5“, nes ji buvo visiškai kitokia.

Labiausiai įsiminė Jonas. Toks vėjavaikiškas, labai panašus į mane.

ŠVIETIMO NAUJIENOS

INFORMACINIS LEIDINYS

Knygnešio dienai

Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos bibliotekoje organizuotas renginių ciklas „Nuo Knygnešių iki Spaudos dienos“. Vyko popietė-susitikimas „Knygnešių takais“, atidaryta paroda „Žvakelė ant knygnešio kapo“. Renginiuose dalyvavo Utenos kraštotyros muziejaus darbuotoja Bronė Juknevičienė. Ji gimnazistams papasakojo apie knygnešių veiklą, parodė labai senas, „graždanka“ parašytas knygas. Knygnešystė – Lietuvos istorijos fragmentas, kurį UNESCO 2004 m. įvertino kaip unikalų ir neturintį atitikmens.

Kovo 16 d. mokiniai dalyvavo rašybos konkurse, kurio tikslas – išrinkti raštingiausią moksleivį. Buvo diktuojamas Broniaus Radzevičiaus, mūsų kraštiečio, tekstas. Pirmąją vietą laimėjo Aurelija Klimašauskaitė. Antrąja vieta dalijosi Roberta Čižaitė ir Simona Stundžytė. Trečiąją vietą užėmė Dovydas Kabišauskas. Sveikiname raštingiausius.

Karolina BIELIAUSKAITĖ

Dviem sakiniais

Afrika vaikų piešiniuose: nuo Bonifacijaus atostogų iki globalių pasaulio problemų

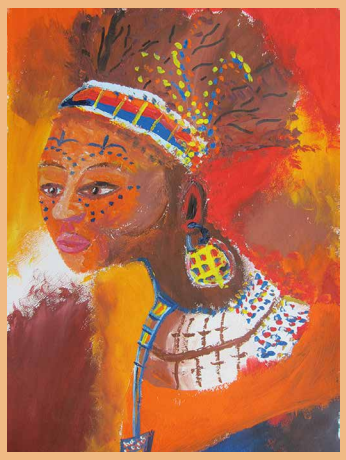

Ligita Čepukaitė (14 m., Utena)

Baigėsi tris mėnesius trukęs nacionalinis vaizduojamųjų menų projektas **„Ubuntu – aš esu, nes esi tu“**. Kovo 29 d. Lietuvos vaikų ir jaunimo centre karaliavo Afrika – visą dieną vyko šio žemyno spalvoms, kasdienybei ir stereotipų laužymui skirtas finalinis projekto renginys: kūrybinių darbų konkurso parodos atidarymas, edukacinės ir kūrybinės dirbtuvės, jaunųjų dizainerių afrikietiškų madų šou ir kt.

Piešinių konkursui savo darbus pateikė per 1000 jaunųjų autorių (6–19 m.) iš daugiau kaip 70-ies šalies mokyklų. „Parodoje matome tik tokius darbus, kurie atspindi, kokia Afrika yra iš tiesų, – pasakoja šio projekto organizatorė Rūta Vaitiekutė. – Geriau pažinti Afriką ir tik tuomet imtis kūrybos buvo vienas iš konkurso reikalavimų.“

Žvelgdami į vaikų piešinius matome, kas pasidomėjo Afrikos gamtos spalvomis, žmonių gyvenimo būdu, o kas vadovavosi senosios animacijos suformuotais stereotipais apie Bonifacijaus atostogas.

Projekto organizatorė džiaugiasi, kad jaunieji dailininkai atkreipė dėmesį ir į globalias problemas, tokias kaip tinkamo vartoti vandens trūkumas, nepakankamas mokslo prieinamumas, mokyklų stoka.

Daugiau informacijos – **www.facebook.com/ubuntu2015**.

Jūratė JANAVIČIENĖ
LVJC Ryšių su visuomene skyriaus specialistė

Paroda „Dvylika“

„Visi mano kūriniai – tarsi mano vaikai“, – sako dailininkė **Ramutė Paulikaitė**, kalbėdama apie parodoje eksponuojamus tapybos darbus „Dvylika“.

Ramutės polinkis į kūrybą atsiskleidė vaikystėje. Būdama penkiolikos ji įstojo į tuometinę Telšių aukštesniąją taikomosios dailės mokyklą, įgijo trikotažo meninio konstravimo ir modeliavimo specialybę. Vėliau Šiaulių universitete baigė dailės ir dizaino bakalauro studijas, įgijo mokytojo kvalifikaciją.

Pirmąją savo darbų parodą jaunoji menininkė surengė 2000 m. gimtojo Skuodo viešojoje bibliotekoje. Dešimt metų Kaune gyvenanti ir pedagoginį darbą dirbanti moteris džiaugiasi galėdama puoselėti kūrybiškumą ir eksponuoti darbus. Juose vyrauja ryškios spalvos, kontrastai. R. Paulikaitė neslepia, kad dažnai pasiduoda spontaniškumui ir tapo tik tada, kai būna laiminga. Tačiau neverta ieškoti slaptų simbolių ar kodų, kuriuos dailininkė „užrakino“ savo kūriniuose. Autorė kviečia kiekvieną iš mūsų tapti jos darbų bendraautoriais ieškant savo prasmių, reikšmių, jos patirtyse atpažįstant savąsias...

Paroda Kauno pedagogų kvalifikacijos centre, II aukšte, **veiks iki gegužės 11 d. darbo dienomis 8–17 val.**

Zita VERBICKIENĖ
Metodininkė

www.sac.smm.lt

www.facebook.com/pages/Švietimo-naujienos/360526820653464

Vyr. redaktorė Zina RIMGAILIENĖ (tel. 264 9455, el. p. – zina.rimgailiene@sac.smm.lt);
kalbos redaktorė Monika GRIGŪNIENĖ (tel. 264 9468);
korespondentė Agnė PATACKAITĖ, vyresn. specialistas Justinas ŠORYS (tel. 264 9467);
maketuotoja Eglė LESNIAUSKIENĖ (tel. 264 9469).

Redakcijos adresas:

ŠMM Švietimo aprūpinimo centras,
Geležinio Vilko g.12, 01112 Vilnius.
Įm. k. 190995938, a. s. LT057044060001441913
AB SEB bankas, b. k. 70440.
El. p. – infoleid@sac.smm.lt.
Spausdino AB spaustuvė „Titnagas“. Tiražas – 3100 egz.

Patarėjai: Rita Dukynaitė, ŠMM Strateginių programų biuro vedėjo pavaduotoja, **Nomeda Barauskienė**, ŠMM Komunikacijos skyriaus vedėja, **Jūratė Vilkončienė**, Vilniaus miesto savivaldybės Švietimo organizavimo poskyrio vyriausioji specialistė, **Linas Vasarevičius**, Vilniaus Jeruzalės vidurinės mokyklos direktorius, **Jūratė Šačkutė**, Vilniaus Žirmūnų gimnazijos istorijos mokytoja.